

P O S T A F O R D U L T V A L

Magyarországi romák hangja az Európa Parlamentben

2004. április 3-án Brüsszelbe indult 12 Tolna megyei kisebbségi képviselő. Név szerint: **Katona Péter**, **Sárközi Károly**, **Szancsik Mária**, **Orsós**

Címlapon: Oláh Ibolya
Fotó: TV2

LD
„LUNGO DROM”
ROMA LAP
Megjelenik havonta

a Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány és a MNEKK
támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási
és Továbbképzési
Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/Fax:
06-56/513-952, 513-953,
513-954

Levelezési cím:
SZOLNOK Pf.: 77 5001
e-mail: lungodrm@axelero.hu

Főszerkesztő: **Paksi Éva**
Főmunkatárs: **Farkas Kálmán**
Tervezőszerkesztő:
Gudmon Andrásné
Munkatársak:
Hegedűs Sándor,
Józsa Zoltán, Lukács Ilona,
Nyári Gyula

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár:

Pálfi Elvira

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdai munkák:
KARCAGI NYOMDA KFT.
Felelős vezető:
Tankó Csaba
ügyvezető igazgató
ISSN 1216-982X

*A nem kért kéziratokat nem
örizzük meg és nem küldjük
vissza.
Szerkesztőségünk a mientől
eltérő véleményt is közli.
A leveleket esetenként rövidítve,
szerkesztett formában adjuk
közre.*

László, Bolgár Sándor, Kovács János, László István, Györfi Ignác Erika, Orsós Ferenc, Balog László, László István, Balogh József, Korencsy Ottó és Lányi Dániel tolmács, **Biczó Ernő** tréner, és **Molnár János** FES Hungary főszervező.

Nagyon sok kérdéssel indulunk Brüsszelbe, de legnagyobb megdöbbenésünkre nagyon keveset tudnak a magyarországi romák helyzetéről, amit tudnak a cigányságról, azt az Országház jelentéséből tudják és ez számunkra kevésnek bizonyult. Ami még

meglepőbb volt, hogy **Jan Marius Wiersma** kérdésünkre elmondta, hogy az új EU tagállamokban élő romák helyzetének illetékes jelentés írója az információit **Valeriu Nicolae**-től az Európai Roma Információs Iroda vezetőjétől szerzi be. Seholy egy magyarországi roma szakember.

Egy nemzetközi szóhasználatról: **HELP TO SELF**, azaz segítség, ahhoz, hogy a rászoruló magukon segítsenek. Ez egy jó alapelvnek tűnik, hogy ez működő valósággá váljon. Az EU által megkívánt hosszú távú szemlélettel egyetértve szerepet kell, hogy kapjon

a magyarországi cigány képviselő EU-s roma képviselő személyében. Bízunk benne, hogy ez még nem késő, mivel rendkívül sok lemaradást kell behozni a csatlakozás után. A cigányság jelentős tömegeit kell helyzetbe hozni, az alacsony életszínvonalon kell változtatni. Az egészségi, lakhatási, oktatási körülményeiken

Balogh László, Kovács János, Dr. Lévai Katalin és Sárközi Károly

javítani. A munkaerő piaci szegregációt minél hamarabb megszüntetni. Ha ez még sem menne, akkor biztassuk őket, hogy valamilyen területen vállalkozók legyenek. Lehetőség szerint képezzék magukat az EU-s normatíváknak megfelelően. Feltétlenül használják ki a pályázati rendszereket. Ha ez sem működne, akkor ki kell dolgozni egy olyan foglalkoztatási stratégiát, amelyhez partner a Kormány, az Európai Unió és a cigányság. Segítség kell, mert a cigányság nem lesz képes felszámolni saját válását.

A brüsszeli kint tartózkodás

alatt **Balog József** és **Sárközi Károly** az Országos Cigány Önkormányzat képviselői az EU-s pályázati rendszerekről és az OSI rendszeréről hosszasan kérdezték és elemezték részleteikben. **Balog József** megkérdezte, ha van az OSI, a cigányság miért nem érzékeli és hol akad el. Természetesen minden képviselő számos kérdést tett fel az EU-s előadónak, de a válasz nem minden esetben volt kielégítő. A brüsszeli kint tartózkodásunk alatt **Lévai Katalin** sajtótájékoztatóján az esélyegyenlőségről beszélt és kiemelte, hogy ez az esélyegyenlőség fontos a magyarországi cigányság számára. Természetesen ezt mi is így érezzük. A magyarországi roma delegáció egyetértve úgy ítélték meg a brüsszeli kint tartózkodást, hogy az Európai Unió pénzek beáramlása Magyarországra minden területen a romákat is kell, hogy érintse.

Ha ez nem így történik, abban az esetben újra vesztes lesz a roma kisebbség. Abban is egyet értettünk, hogy a brüsszeli utazás nem jött volna létre, ha nincs a **FRIEDRICH EMBERT STIFTUNG** Alapítvány, amely minden költségünket állta és megszervezte a programjainkat. Ezért köszönetet mondunk **Molnár Jánosnak**, a FES Hungary vezetőjének magunk és a magyarországi cigányság nevében.

Kovács János
CKÖ elnök
Högyész

Putrik alkonya

Amióta a nagyot, a merészet álmodás, a politikai szónoklat posztulátumává, sarkitélévé vált, s beköltözött az immár harmadik romaprogramba is, azóta árasztották el a közvéleményt azzal, hogy néhány éven belül eltűnik Magyarországon a putrivilág, a lepusztult roma telepek felett meghúzzák a végharangot, s véget vetnek a kilátástalan romalétnek.

A kormány szándéka, hogy az ország színéről elsöpörjön csaknem félezer cigánytelepet, vagyis ezek sorából azokat, ahol eddig emberhez méltatlan körülmények között tengették életüket roma családok tízezrei.

Nem tudom, hogy akik ilyen merészet álmodtak, számoltak-e a realitásokkal? Elsősorban az intoleráns magyar többségi társadalommal, amely eddig sem sok tanújelét adta befogadó, toleráns, a másságot tisztelő és elfogadó magatartásának. A szerintem nem egészen reális terv, elképzelés, amelyet még nem emésztett meg sem a társadalom, sem a cigányság, most úgy viselkedik, mint a tó vizébe dobott kavics. Hullámokat vet, felkavarja maga körül az indulatokat.

Véleményeket indukál. Helyeslőket és ellenzőket. Úgy vélem, sajnos az ellenállók vannak többen, akikkel meg kell küzdeni fejben, hogy megértsék: ez már egy új világ, egy új EURÓPA, amely nem tűri el a kirekesztést, nem nézi tétlenül a rasszizmust, a cigányellenességet.

Vajon az arra illetékes kormánysszervek, hivatalok végeztek-e valamilyen tudományos felmérést, elemzést a romák befogadásáról vagy elutasításáról? Hol, mikor, milyen ütemben, s hogyan fog lezajlani e nagy minőségi változás, e forradalminak minősíthető fordulat a cigányság és a társadalom életében? Mert, ha nem pusztán politikai retorika, nem fantazmagória és utópisztikus álom a program, akkor megvalósítása csak akkor járhat sikerrel, ha töretlen politikai akarat kíséri, ha a többségi társadalom is elfogadja és támogatja, s minden érintett: roma és nem roma szervezet, intézmény és ember tudja, mit tartalmaz a putritlanítási program! Még nem tudják, sajnos! Márpedig a telep felszámolási elképzelés sem a többségi társadalom, sem a romák ellenében nem valósulhat meg.

Közmegegyezésre van szükség! Különböző halálra van ítélve, s akkor nem marad más csak a fantazmagória, a merész, de megalapozatlan álom. S a putrivilág tovább él! Ám még abban az esetben is, ha a lepusztult telepek helyett távol a várostól, falvaktól újabb romakolonniákat építenek. Erre még gondolni sem merek. Feltámadna a putrivilág! Ha már a közvéleményt arra érdekfeszítették, hogy tájékoztassák a nagy álom tervéről, sürgősen gondolni kellene arra is, hogy országgal-világgal tudassák azt is: mikor, hogyan, milyen feltételek mellett képzelik el a leromlott telepek felszámolását és egy új életrend kialakítását a romák társadalmában.

Hosszú, nehéz, fárasztó, kitartást igénylő munka lesz. S erre már most fel kell készülni, mert a tapasztalatok azt mutatják, hogy a magyarok közül sokan nem szívesen veszik, ha a szomszédba roma család költözik. T. községben történt, hogy egy állami gondozott fiatal roma házaspárt megakadályoztak abban, hogy egy utcába költözzön a magyarokkal. Minden eladásra szánt lakóházat megvásároltak előttük. Önszáműzetésre kényszerültek.

Nem egyedi eset e kirekesztés formája. Legutóbb a Népszabadság március 20-ai száma számolt be egy tanulságos történetről. Pálincás János vállalkozó, az egykori várvölgyi (Zala megye) idősök otthonának tulajdonosa ingyenes használatba adta az épületet egy cigányszervezetnek. Belekötöttek. **Nagy Balázs Jánosné** polgármester elmondta, nagy a felháborodás a faluban a romák beköltözése miatt. És kinyilvánította: „Megvizsgáljuk milyen jogi lépéseket tehetünk a beköltözés megakadályozására.”

Amíg a hatalom egyes megválasztott önkormányzati és más vezetői így gondolkodnak, s erősebb az elutasítás, a kirekesztés szelleme, a cigányellenesség, mint a merészen új életet, valódi demokráciát álmodók s esélyegyenlőséget hirdetőké Európa e részében, addig a putrik alkonya csak álom.

A hónap hírei • A hónap hírei

Fotó: LD Archívum

♣ Májusban jár le a magyar kormány tíz és fél milliárd forintos hitelkérelmének elbírálási ideje, ekkor derül ki, megkapja-e a kormányzat az Európai Tanács Fejlesztési Bankjától a cigánytelepek felszámolására igényelt összeget. A felszámolást koordináló Esélyegyenlőségi Kormányhivatal szerint ha nem érkezik meg a hitel, csak modellprogramként indulhat el a telep felszámolás.

Arra vonatkozóan csak becslések vannak, hány roma él lehetetlen körülmények között Magyarországon. Az Europress által megkérdezett vezetők 40 és 100 ezer közé teszik azok számát, akik a nyomortelepeken élnek, csatorna, víz, gáz, villany nélkül, maguk által tákolts viskókban.

A CIGÁNYSÁG VILÁGNAPJA ALKALMÁBÓL

♣ „A magyarországi cigányok integrációja új fordulópontjához érkezik azzal, hogy Magyarország, több más országgal együttesen csatlakozik az Európai Unióhoz – olvasható *Teleki László* cigányügyi politikai államtitkár sajtóközleményében. – 2004-ben a Cigányok Világnapjának üzenete a sikeres integráció lehet, amely egyszerre jelenti a cigányok társadalmi integrációját és az európai országok integrációját. A politikai államtitkár reményét fejezte ki, hogy a világnap és annak üzenete erősíti Magyarországon is a polgárok közötti nemzeti összefogást, a felelősségérzetet és elősegíti a társadalmi párbeszédet, mely a modern, demokratikus társadalom és országunk sikeres európai csatlakozásának egyik fontos pillére lehet.”

RENDŐRÖK, ROMÁK EGY ASZTALNÁL

♣ A rendőrök és a romák kapcsolatának alakulása volt a témája annak a tanácskozásnak, amit a Jász-Nagykun-Szolnok megyei rendőr-főkapitányság kezdeményezésére rendeztek. Az elmúlt év őszén vetődött fel annak az igénye, hogy rendszeresen tekintsék át a rendőrök és a romák kapcsolatát. Az első találkozón a vendéglátók részéről a főkapitányság vezetőin kívül ott voltak a városi rendőrkapitányok, bűnügyi vezetők, a meghívottak körét pedig a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok, civil szervezetek képviselői jelentették. Az egyik fontos cél az, hogy a rendőrök és a romák ne az ellenséget, hanem a partnert lássák egymásban, mondta *Farkas László*, Tiszabura polgármestere.

BESZÜNTETI TEVÉKENYSÉGÉT

♣ Beszünteti tevékenységét az OCÖ holocaust-bizottsága,

amely az Osztrák Megbékélési Alap által irányított roma kárpótlással kapcsolatban felmerült kérdésekre kívánt választ kapni. Az OCÖ roma kárpótlást vizsgáló bizottsága a hónap elején döntött úgy, hogy beszünteti tevékenységét, mert úgy látják, nincs mit tenniük az ügyben.

KILENC ORSZÁG, EGY CÉL

♣ Másodszor ülésezett április elején a kilenc ország részvételével 2005-ben induló Roma Évtized Program kidolgozásáért felelős nemzetközi bizottság. A Roma Integráció Évtizede programban résztvevő országok romapolitikájának megismerése volt a Nemzetközi Irányító Bizottság ülésének fő célja. Kiss Róbert, az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal elnöke az ülés után közölte, feladatuk annak feltérképezése, hogy az európai cigányság felzárkóztatását célzó programban részt vevő orszá-

gok eddig mit tettek a romák integrációjáért. A program 2005 januárjában indul, Kiss Róbert hangsúlyozta, hogy a program létrejöttével nem újabb szervezet jön létre. A közös intézkedések célja éppen az, hogy a meglévő intézmények hatékonyabban küzd-hessenek a roma társadalom felzárkóztatásáért.

A magyar munkacsoportban az OCÖ, a Roma Polgárjogi Alapítvány, a Lungo Drom, az ombudsmani hivatal, a Külügyminisztérium, a Központi Statisztikai Hivatal, valamint a szakminisztériumok képviselői vesznek részt. A program a „kilenc ország, négy priorítás, egy cél” mondattal jellemezhető. A négy fő cél: az oktatás, a lakhatási feltételek, az egészségügyi ellátás és a foglalkoztatás körülményeinek javítása.

KEVESEBB PÉNZ JUTOTT A KISEBBSÉGI LAPOKRA

♣ Negyedével csökkentette a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány a kisebbségi lapoknak nyújtott anyagi támogatást. *Heizer Antal*, a Közalapítvány elnöke az MTI-nek elmondta, hogy „a közalapítvány egészének költségvetési támogatásra csökkent, ehhez mérten csökkenteni kellett minden pályázati típusnak a támogatását is.” A 4 roma lap támogatására 27 millió forint volt. A Világunk és az Amaro Drom 10-10 millió forint támogatást kapott, a Lungo Drom 5 milliót, a Ket-hano Drom 2 milliót.

MEGSZÚNIK AZ ELKÜLÖNÍTÉS

♣ Az oktatási tárca programja szerint 2009-re megszűnnek a szegregált, vagyis csak roma gyerekeket oktató osztályok. Jelenleg 3500 általános iskolából 600-ban működnek a roma gyerekeket elkülönítetten oktató osztályok, mondta *Mohácsi Viktória* miniszteri biztos

az integrációs program bázisintézményeként működő mátra-derecskei általános iskolában. A 2002-ben indult program keretében ez idáig 45 bázisiskolát építettek ki országszerte, ezek az intézmények módszertani segítséget nyújtanak a körzetükben található iskoláknak.

SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAM TISZAPÜSPÖKIBEN

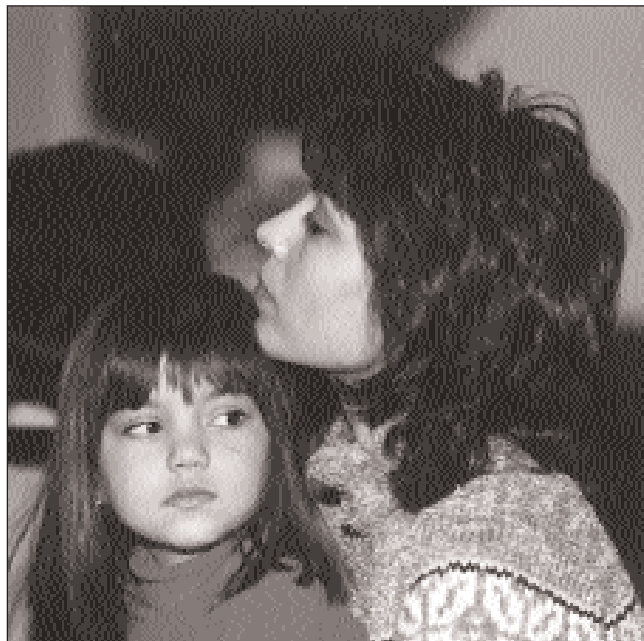
❖ Először szerveztek a romák részére szociális földprogramot a Jász-Nagykun-Szolnok megyei településen. A cigány kisebbségi önkormányzat által kidolgozott programban 15 család vesz részt. Az önkormányzat 14,5 hektár földterületet adott bérbe részükre. A terület egy részébe konyhakerti növényeket, valamint kukoricát vetnek. Ezen kívül csirkét, malacot, birkát vagy kecskét is vásárolnak, hogy azokkal etessék fel a takarmányt. A programot a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány támogatja.

CIGÁNY NYELVEN IS OLVASHATÓ A SORSTALANSÁG

❖ Az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal Ügyfélszolgálati helyiségében mutatták be április 19-én **Kertész Imre: Sorstalanság** című könyvének lovári kiadását, melynek címe: **BIZ-HELYAKIPE**. A könyvet **ifj. Rostás-Farkas György** és édesapja fordították. A világon Magyarország az első, ahol cigány nyelven is olvasható a Nobel-díjas Kertész Imre könyve.

ÚJ VEZETŐK

❖ Az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal Roma Integrációs igazgatósága vezetői posztjára kiírt pályázat eredményeként dr. **Űrmös Andor**, az Egészségügy, Szociális és Családügyi Minisztérium főosztályvezető helyettesét választották. Helyettese **Solymosi Imre** lesz. Az új vezető a jogérvényesítő és az antidiszkrimináció tevékenységet tartja elsődleges feladatának. „Le kell bontani mindazokat a korlátokat, amelyek a

Május 2-a Anyák napja

Szeretettel köszöntjük az édesanyákat és nagymamákat!

közszolgáltatásokhoz való hozzáférést gátolják a hátrányos helyzetű emberek életében, és egy nyitottabb, befogadóbb közigazgatási szférára van szükség, amely segíti, hogy a romák a legegyszerűbben jussanak el az oktatásba és az

egészségügybe” – nyilatkozta a Romawebnek az új igazgató.

INTEGRÁCIÓS ÜGY

❖ A romák helyzetét tárgyaló konferencia zajlik Brüsszelben április 22. és 24. között. A konferencia a kibővített Európai Unió legnépesebb kisebbségi csoportjának kihívásaival és a korszerű romaintegráció politikával foglalkozik.

BRÜSSZEL CSATLAKOZÁSI LÁZBAN

❖ Látványos rendezvényekkel ünnepli Európa „fővárosa” a bővítést. Az események április 30-án este kezdődnek: hőlégballonok szállnak majd fel egy 150 m²-es EU-zászlót emelve a magasba. Az európai negyed szomszédságában lévő parkban május elsején az EU 25 országából érkező mezőgazdasági termelők mutatják majd be termékeiket, s természetesen kóstolókra, vásárlásra is lehetőség lesz. Folklor együttesek szórakoztatják az egybegyűlteket miközben az EU intézmények megnyitják kapuikat az érdeklődők előtt.

Összeállította: Paksi Éva

A Lungo Drom Jász-Nagykun-Szolnok megyei tanácskozásán bemutatkoztak a térség

Európa Parlamenti képviselőitjei, **Becsey Zsolt**, **Pálfi István** és **Dr. Frivaldszky Gáspár**. Felvételünkön a tanácskozás résztvevőinek egy csoportja látható. Fotó: Pálfi Elvira

A hónap hírei • A hónap hírei

Paksi Éva

Roma miniszteri biztos a kultusz minisztériumnál is

– Beszélgetés Kállai Katalinnal –

Az oktatási minisztérium után a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában is roma miniszteri biztost neveztek ki február 15-i hatállyal. Kállai Katalin több diplomás, humánpolitikus, politológus Phd. hallgató. Kinevezéséig a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal főtanácsosa volt. Egy nagylány és egy kislány édesanyja.

– Szolnokon kialakult egy egzisztenciád. Mi volt az az ösztönzés, ami miatt elhagytad a várost, és egy egészen új hivatást választottál, mint ami eredetileg volt?

– Igen, az eredeti szakmám a vendéglátáshoz kapcsolódik. Üzletvezető helyettesként, felszolgálóként dolgoztam. A mi családuknak zenész család, a testvérem és az öcsém is vendéglátással foglalkozik. A váltásra úgy került sor, hogy felkérést kaptam, hogy legyek a megyei közgyűlés elnökének szakmai tanácsadója kisebbségi ügyekben. Nagyon örültem ennek a feladatnak. Az üzletvezetői iskola elvégzése után főiskolára akartam jelentkezni, mint ahogyan jelentkeztem is, de e felkérés kapcsán nem a vendéglátó ipari főiskolára, hanem a pécsi Tudomány Egyetem személyügyi szervező szakára. Ekkortól kezdődött az én profilváltásom, ha lehet így mondani.

A megyei közgyűlésnél nagyon sok olyan dolog történt abban az időben, ami példa értékű volt. Ilyen volt például a megyei lakásépítési program beindítása a romák számára, amelyet elsőként indítottunk útnak az országban. Ilyen volt a szociális föld program, ami szintén a megyében indult el legelőször. Teltek az évek és úgy alakult a családi életem, hogy lehetőségünk volt Budapestre költöznünk. Ezzel a lehetőséggel éltünk is. Egy évig én még gyesen voltam a picikémmel, és 2001. márciusában a gyesről már a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatalba

mentem dolgozni, ahol a miniszteri biztosi kinevezésemig dolgoztam.

Nagyon büszke voltam és vagyok arra, hogy én ott dolgozhattam. Azt gondolom, hogy aki kisebbség politikával és kisebbségi területen dolgozik, vagy szeretne dolgozni, annak mindenféleképpen egy nagyon fontos hely a Kisebbségi Hivatal. Ez egy nagyon jó iskola volt, és az ott eltöltött éveket nagyon jól tudom hasznosítani a jelenlegi helyemen.

2002-ben volt arról szó, hogy a különböző tárcáknál lesznek roma miniszteri biztosok kinevezve. Eddig az Oktatási Minisztériumban volt csak miniszteri biztos. Én örülök annak, hogy **Hiller István** miniszter úr a romák kulturális helyzetét és a romák kultúrájának minél szélesebb körben történő megismerését, megismertetését fontos feladatnak tartja. A kultúra az a terület, ahol igazából nem kell új dolgokat kitalálni. Ez a népcsoport sajátossága, ez már egy adott, egy vele született dolog. Ezt továbbfejleszteni és megmutatni szükséges itthon és külföldön. Ennek ellenére én mégis azt gondolom, hogy vannak olyan területek, amelyeken változtatni, javítani kell. Például a zenészek helyzetének a megoldása. Hosszú évre visszamenő probléma, hogy a rendszerváltás legnagyobb vesztesei a romák. És itt nemcsak a szegény romákra gondolok, akiknek nem volt iskolai végzettségük. Ugyanez a változás elérte az egzisztenciával és a diplomával rendelkező zenész

– Szolnokon születtem 1963-ban. Ott éltem, ott dolgoztam, előtte ott jártam iskolába, ott készültem fel a nagybetűs életre, ott alapítottam családot. Minden tekintetben Szolnok az a hely, amit mindig elsőszámú otthonomként fogok említeni. Édesanyám és a testvérem is ott lakik, sajnos édesapám tavaly májusban hirtelen elhunyt, ő ott van eltemetve. Szolnok nekem sok mindent adott. Ez a város indított el az utamon.

embereket is, akik igazából a kultúra építői. És nekik nagyon nehéz ez a jelenlegi helyzet, hogy nem tudnak elhelyezkedni a szakmájukban és megfelelő módon képviselni azt a kultúrát, amit dinasztiaikon keresztül átörökítenek. Ezt a zenei kultúrát nem is nagyon lehet tanítani. Ez öröklődik a zenésztársadalomban.

– Melyek a legfontosabb témák?

– Az egyik a zenészek helyzetének a megoldása. A másik, ha valaki a roma kultúráról beszél, a legtöbbször csak a zene jut eszébe, pedig a roma kultúra nemcsak a zenéből áll, bár szerves részét képezi és mindannyian büszkék lehetünk arra, hogy ilyen magas szintű zenei kultúrával rendelkezünk, és itt a magyar cigányzenére is és az autentikus zenére is egyaránt gondolok. Mindkét zenei irányzatnak meg vannak a sajátos értékei, mind a két zenei irányzat a maga nemében gyönyörű, és így együtt a kettő adja az egészet a zenei területen. De emellett kiemelkedők a roma képzőművészek, festők, szobrászok, írók, költők alkotásai, művei, amiről igazából kevesebb szó esik. Az én tervem az, hogy ezeknek az embereknek is minél nagyobb lehetőséget adjunk arra, hogy be tudják mutatni a saját értékeiket, ami közös értékeink is, hiszen a roma kultúra mindenféleképpen az egyetemes kultúra része. Ezt kell nekünk bemutatni és személy szerint nekem kell majd olyan rendezvényeket és olyan programokat koordinálni, ami ezt mindenféleképpen elősegíti. Ez volt a második olyan nagy feladat, amit szeretnék előtérbe helyezni.

Nagyon sok közgyűjteményünk van. Régóta létezik az az igény, hogy legyen egy önálló színházunk, múzeumunk. Ebben a gazdasági helyzetben, bizonyára ezt mindenki megérti, nem valószínű, hogy ezt a közeljövőben meg tudjuk valósítani. Ettől függetlenül szeretnénk, ha meglévő értékeink olyan helyre kerülnének, ami mindenki számára látható és látogatható. Így például, ha múzeumba bekerülnének ezek a közgyűjtemények, ennek na-

gyon örülnék, talán még jobban, mint ha lenne egy önálló múzeum, hiszen itt nemcsak a romákról szólna a történet, hanem a többségi társadalomról is. A megyei múzeumokban mindenki meg tudná nézni ezeket a tárlatokat, ami kronológiai sorrendben összeszedve, kiállítás formájában egy teljes képet tudna mutatni a kultúránkról. Ennek szerintem hírértéke is lenne és ez a többség és a kisebbség kultúrájának jobb megismerésére szolgálna. Ha ezt elérnénk, azt gondolom, hogy egy kölcsönös szimpátia alakulhatna ki, hiszen egymás kultúráján keresztül tudjuk a másikat jól megismerni. És akkor a ma fellelhető előítéleteket valamilyen szinten vissza tudnánk szorítani. Ez a harmadik feladat, amit nagyon szeretnék megvalósítani.

Sok kezdeményezés van arra, hogy a már működő kiállító helyek, vagy skanzszenrűen elhelyezett, a roma kultúrát bemutató építmények továbbra is tudjanak működni. Ennek az a lényege, hogy ezeket közgyűjteménnyé tudjuk nyilvánítani. Most ezeket a folyamatokat térképezem fel, és megnézem, hogy ebben mit lehet tenni.

A negyedik feladat: az Európai Unióban májustól egyenrangú tagok leszünk. Ez egy nagyon jó dolog. Magyarország olyan színes kultúrát fog az Unióba bevinni, ami mindenféleképpen egy pozitív dolog. Meg tudjuk és meg is kell mutatnunk, hogy országunkon belül a többség és a kisebbség milyen kulturális értékeket tud felmutatni, és hogy ezek a kultúrák egymás mellett nagyon jól megférnek. Ezeket az értékeinket kell nekünk megmutatni és mindenféleképpen arra kell törekednünk, hogy ezek a kisebbségek által képviselt kultúrák minél jobban összetartsanak és megmaradjanak. Ez is egy fontos feladat számomra, hogy ezeket az értékeket az Európai Unióban, akár fesztiválokon, akár országos vagy nemzetközi rendezvényeken egyaránt bemutassuk.

– A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztállyal mi-

lyen munkakapcsolatban állsz?

– Én a miniszter úr hatáskörébe tartozom, feladataim a kisebbségi kultúrával kapcsolatos feladatok koordinálása. Munkámat szakmailag a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály segíti, és természetesen van egy kis titkárság, a miniszteri biztosi titkárság, amely irányítja ezt a munkát. Egy konkrét példát had mondjak: ha múzeumi jellegű dolgot szeretnék megoldani, akkor itt a minisztériumon belül van a múzeumi főosztály és van egy ehhez kapcsolódó államtitkárság, és ez a koordinációs szerep az, amely előbbre viheti az ügyet. Itt a szakmai alapon történő munkavégzés a jellemző. Ha művészeti jellegű a feladat, akkor a művészeti főosztály segít a munkámat.

– Március 17-én megalakult a Nemzetiségi Kulturális Tanács.

– Ezt a miniszter úr hozta létre és saját miniszteri kéréséből 100 millió forintot biztosított erre a célra. Ez a hazai nemzetiségi és a roma kulturális értékek pályázatokon történő támogatását biztosítja. Megalakult a két kollégium, a nemzetiségi és a roma kollégium, ki is lettek írva a pályázatok nyelvi és kulturális rendezvények témakörben. Lesz egy irodalmi témakör, ami kiegészül azzal, hogy CD-ROM formájában történő megjelenítést is tudunk támogatni. És mindenféleképpen fontosnak tartottuk a gyermekek táboroztatására kiírt pályázatot. Ez a 100 millió meg van osztva. 43 millió forint a roma, 57 millió pedig a nemzetiségi kollégiumé.

– Kik vannak a roma kollégiumban?

– Hét fős a kollégium, a minisztérium részéről 4 fő, az OCÖ és a romaügyi államtitkárság részéről egy-egy fő vesz részt a munkában. Mindenféleképpen szakmai alapon kívánjuk majd eldönteni ezeket a pályázatokat. Fontos cél még számomra, és ez mint miniszteri biztosi feladatom is kell, hogy legyen, hogy a más

fejezeteknél rendelkezésre álló, kulturális célra felhasználható pénzüsségeket egyeztessük, és ne legyenek párhuzamos pályázati kiírások.

– Roma lapok pályázhatnak-e?

Miután a lapok az előző évekhez képest kisebb támogatásban részesültek, én mindekképp szeretném és fontosnak tartom, hogy valamilyen formában tudjuk támogatni a roma lapokat is.

– Alig több mint egy hónapja neveztek ki. Elég gyakran csörög a telefonod, ez nyilvánvalóan azt jelenti, hogy szükség volt már roma miniszteri biztossra.

– Az, hogy miniszter úr úgy döntött, hogy miniszteri biztost nevez ki a kulturális feladatok koordinálására, ez egy nagyon pozitív dolog és ezért köszönet a minisztériumnak, köszönet a miniszter úrnak, hogy átlátta a helyzetet. Az emberek, a visszajelzésekből ítélve nagyon örülnek, nagyon bíznak a dolgok változásában. Én azon leszek, hogy a várakozásoknak megfeleljek. Tisztában vagyok azzal is, hogy azokat az elképzeléseket, amelyek a fejemben összeálltak, teljes egészében, minden tekintetben lehet, hogy nem tudom véghez vinni, de mindenféleképpen megpróbálom. Én olyan ember vagyok, aki nem beszélni szeret a dolgokról, hanem cselekedni, megvalósítani. Mi elég régóta ismerjük egymást és szerintem ezt te is tudod. Mindig voltak céljaim mind a magánéletben, mind a munkámban, és a kitűzött célokat eddig elértem. A főiskolai diploma után, gyes alatt szereztem meg az egyetemi diplomát humán szervező, politikai szakértő szakon a pécsi Tudomány Egyetemen és jelenleg is tanulok. Ez a harmadik diplomám, szintén a pécsi Tudomány Egyetemen tanulok, ez interdiszciplinális doktori iskola, politológiai tan-szék és ez Psd doktori képzés. Még van belőle másfél év. Ha a gondviselő is úgy akarja, akkor másfél év múlva átvehetem a doktori kinevezésem, mint politológus.

Történelmünk legnagyobb magyar temetője

Felavatták a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontot

Április 15-én Budapesten felavatták a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontot. **Medgyessy Péter** miniszterelnök megnyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy "Csak úgy dolgozhatjuk fel közös múltunkat, ha nem felejtjük el a holokauszt idején elpusztított embereket, és nem felejtjük el az eseményeket sem. **Mádl Ferenc** köztársasági elnök arról beszélt, hogy a számszerűsíthető veszteségről gyakrabban ejtünk szót, mint egyes emberekről. De ha szinte elviselhetetlen is az egyedi múlt felidézése, szükség van rá, mert csak így lehetünk elég

éberek, hogy megakadályozzuk a régi bűnök feltámadását.

Az emlékhelyet és dokumentációs bázist, valamint oktatóintézményt magába foglaló Holokauszt Emlékközpont felavatásán részt vett **Móse Kacav** izraeli államelnök is. Móse Kacav szerint hatvan évvel az antiszemitizmus ördöge újra megjelenik Európában. A borzalmak emléke évtizedeken át visszatartotta az antiszemitizmus kitörését, de a vézskorszak elrettentő ereje, úgy tűnik, gyengül, mondta az államelnök.

Az avatóünnepségen megjelent **Nicolas Sarkozy** francia gazdasági miniszter, **Szili Katalin**, az Országgyűlés elnöke, **Orbán Viktor** volt miniszterelnök, **Demszky Gábor** főpolgármester, a jelenlegi és a korábbi kormányok számos tagja és több egyházi vezető.

Az avatóünnepség alkalmából Móse Kacav átadta **Hiller István** kulturális miniszternek az úgynevezett Auschwitz Album eredeti példányát. A dokumentum egy SS-tisztnek a koncentrációs tábor-

ban készített fotóit tartalmazza. Az album képeiből kiállítás is nyílt az emlékközpontban, amelyet – a cigányság holokausztját idéző installációkkal együtt – az elnökök is megtekintettek az emlékünnepestég végén.

A 4700 négyzetméteres épületnek csak egy részét foglalják majd el a kiállítások. A létrehozók az oktatásban rájuk váró feladatot tartják talán a legfontosabbnak: szeretnék elérni, hogy a jövőben minden iskolás legalább egyszer látogasson el a Páva utcába. Legalább ilyen jelentős az úgynevezett névprojekt, amelynek során a holokauszt félmilliónál több áldozatának nevét igyekeznek összegyűjteni. Az első 63 ezer név már felkerült az Emlékezés falára. A múzeum belső udvarát körítő falon sötét üvegre vészték rá a neveket.

Magyar kiállítás Auschwitzban

A holokauszt 60. Évfordulóján, a holokauszt áldozatainak iskolai emléknapiján nyitotta meg

Az Auschwitz Album képeiből kiállítás nyílt az emlékközpontban

április 15-én **Magyar Bálint** oktatási miniszter az egykori haláltábor borzalmait a digitális technika segítségével bemutató új magyar kiállítást Auschwitzban. „Egy egészséges társadalom nem feledheti halottait, bárki ölte is meg őket, bárhol nyugodjanak is. Auschwitzban több magyart öltek meg, mint Mohácsnál, a Muhi pusztán, Isonzónál és a Don-kanyarban összesen. Auschwitz-Birkenauban nincsenek sírok, mégis ez a hely történelmünk legnagyobb magyar temetője – mondta a miniszter.

A magyar áldozatoknak emléket állító kiállítás egyetlen eredetije maga az egykor kaszárnyának szánt tégláépület, amelyet 1942-ben építettek, feltehetőleg már fogoly munkával. A 18-as számú barakkban 600 négyzetméteren elhelyezett tárgyak egyike sem eredeti, a múlt emlékei kizárólag megfoghatatlan, vetített képek formájában jelennek meg. Az alkotók abból indultak ki, hogy a haláltábor területén nincs értelme reprodukálni a történelmi valóságot, hiszen az a barakkok körül lépten-nyomon jelen van. A tárlat vizuális koncepciójának középpontjában az elpusztított milliók hiánya áll.

63 ezer név került fel az emlékezés falára.

Fotók: Nyári Gyula

Az auschwitzi magyar kiállítás felavatásán a Fidesz képviselőjében részt vett **Farkas Flórián**, a Lungo Drom elnöke is.

A hagyomány tisztelete

Már 1946-ban, egy évvel a lágeriek felszabadulása után akadtak olyan túlélők, akik vissza-

tértek, hogy megemlékezzenek azokról a mártírokról, akik a megsemmisítések áldozatai voltak Auschwitz és a szomszédos Birkenau haláltáborai. Egy nemzetközi szervezet 16 esztendeje minden évben megrendezi az Élet Menetét. Auschwitztól Birkenauig végig járják azt az utat, amelyen oly sok láger lakó az utolsó lépéseit tette meg. Ezt a hagyományt őrizve április 19-én ötven országból több mint hatezren jelezték tiszteletadó részvételüket a holokauszt 60. évfordulója alkalmából. Mintegy 850 volt a magyar kiutazók száma. A menetben már csak néhányan voltak olyanok, akik a borzalmak túlélői, többségükben a mártírok rokonai, és nagy számban fiatalok hirdették azt, hogy a megtörténtekeket nem lehet letagadni, elfelejteni.

Auschwitz - Birkenau

A II. világháború idején öt éven át keltett félelmet az auschwitzi tábor híre és neve a hitleri Németország által megszállt országok népeiben. 1940-ben a lengyel politikai foglyok részére nyitották meg a tábort, amely kezdetben a megfélemlítést és a lengyel nép megsemmisítését szolgálta. Idővel a hitleristák egész Európából szállítottak ide különböző nem-

**A tábor kerítésének részlete
A szögesdrótban áram futott**

zetiségű foglyokat – cseheket, jugoszlávokat, franciákat, németeket, magyarokat – főleg zsidókat, szovjet hadifoglyokat, valamint cigányokat. A tábor fennállásának szinte utolsó napjáig érkeztek lengyel politikai foglyokat szállító vonatok.

A tábor megnyitására a parancsot 1940 áprilisában adták ki, első parancsnoka **Rudolf Höss** lett. 1940. június 14-én irányította a Gestapo az auschwitzi koncentrációs táborba az első fogoly szállítmányt, 728 lengyelt a tarnowi börtönből.

Ma a két tábor, a KL Auschwitz I és a KL Auschwitz II - Birkenau múzeumként áll a látogatók rendelkezésére. A legfontosabb objektumok: Birkenauban a négy krematórium, a gázkamrák és halott égető máglyák maradványait, a vasúti „rampa”, ahol a beérkező fogoly szállítmányokat szelektálták és a kis tó, ahová az emberi hamvakat szórták, Auschwitzban pedig a „Halálbarakk”.

Az auschwitzi tábor területén a foglyok lakóépületeiben van a tábor történetét bemutató kiállítás, valamint az egyes nemzetek emlékkiállításai.

A volt auschwitzi tábor főkapuján cinikus felirat hirdeti: „Arbeit macht frei.” (A munka szabaddá tesz). Ezen a kapun át indultak ki és tértek vissza tizenegynéhány órás munka után a foglyok minden nap. A konyha melletti kis téren a foglyok zenekara indulókat játszott, hogy a vonuló foglyokat

így is gyorsabb menetelésre bírják.

1941-ben **Heinrich Himmler** SS Reichführer az Auschwitzban létrehozott tábor jelölte ki, mint a zsidóság teljes kiirtásának helyét. **Rudolf Höss** táborparancsnok emlékirataiban Himmler szavait idézte: „A keleten fekvő helyek nem felelnek meg egy nagyméretű tervezett pusztított akció lefolytatására. Így erre a célra Auschwitz-ot jelöltem ki, egyrészt közlekedési szempontból kedvező fekvése miatt, másrészt azért, mert ezt a területet könnyen le lehet zárni és álcázni”. 1942 első hónapjaiban megkezdődött a zsidók tömeges pusztítása.

A KL Auschwitz a cigányok haláltáborra is volt. Egyik bizonyíték erre a foglyok által kilopott és elrejtett nyilvántartó könyvek, amelyekben körülbelül 21 ezer cigány fogoly van bejegyezve.

A KL Auschwitzba szállított zsidók többsége azzal a meggyőződéssel érkezett ide, hogy „letelepítik” őket Kelet-Európában. Különösen a görög és magyarországi zsidókat hitegették, akiknek építési telkeket, parasztgazdaságokat, üzleteket „adtak el”, munkahelyet ajánlottak nem létező gyárakban. Ezért a pusztulásra ítélték gyakran magukkal hozták legértékesebb vagyontárgyaikat.

A távolság, ahonnan a koncentrációs táborba szállították a deportáltakat, néha elérte a 2400 km-t is. Ezt az utat le-

plombált, bedrótozott tehervagonokban tették meg élelmezés, ivóvíz nélkül. A teletsúlyolt vagonokban 7–10 napig voltak bezárva, és amikor a táborban felnyitották a zárat, a foglyok egy része, különösen az öregek és a gyerekek közül már halott volt, és a többiek is teljesen ki voltak merülve.

Gázkamra

A foglyok nyugodtak, mert a szelekció után az SS-őrök biztosították őket, hogy a fürdőbe mennek. Le kellett vetkőzniük és a következő helyiségbe terelték őket, amely úgy nézett ki mint egy fürdő. A menyhnyezeten zuhanyozó rózsák voltak felszerelve, ezekből azonban sohasem folyt víz. A 210 négyzetméternyi alapterületű helyiségbe kb. 2000 áldozatot tereltek be egyszerre. A gázkamra ajtajának bezárása után az SS-személyzet a menyhnyezeten lévő nyílásokon ciklon-B gázkristályokat szórt le. Az emberek 15–20 perc alatt haltak meg. A megöltek szájából kitépték az aranyfogakat, levágták a hajukat, leszedték róluk a gyűrűket, fülbevalókat, a testeket pedig a földszinten lévő krematórium kementéjébe, vagy amikor azok már nem győzték, máglyákra hordták és ott égették el.

A foglyokat különböző színű háromszögekkel jelöltek

A KL Auschwitzba érkező fogolyszállítmányok egy részét szelektálás nélkül rögtön a táborba irányították, ahol különböző módokon, de biztos pusztulás várt rájuk: éhezés, erejükön felüli munka, katasztrofális egészségügyi viszonyok, betegségek, járványok, vagy kivégzés. A táborvezető már ottlétük első napján közölte, hogy „...koncentrációs táborban vannak, ahonnan csak a krematórium kéményén át van kiút”.

Az újonnan érkező foglyoktól elvették a ruhájukat és minden személyes holmijukat, levágták a hajukat, fertőtlenítőbe és fürdőbe küldték őket, majd számot kaptak és regisztrálták

őket. Kezdetben minden foglyot három beállításban lefényképeztek. 1943-ban bevezették a tetoválást, a tábori számokat a karjukra tetoválták. KL Auschwitz volt az egyetlen olyan hitleri láger, ahol a foglyokat tetoválták.

Attól függően, hogy miért voltak deportálva, a foglyokat különböző színű háromszögekkel jelölték, melyet a tábori számmal együtt felvarrták a foglyok ruhájára. A foglyok egy része piros háromszöget hordott, ők voltak a politikai foglyok. A zsidók sárga háromszögből és egy másik, a letartóztatás okát jelölő háromszögből „kombinált” csillagot kaptak. A fekete háromszög a cigányokat és más, társadalomellenesnek minősített foglyokat jelölt. Jehova tanúi lila háromszöget, a homoszexuálisok rózsaszínű, a köztörvényesek zöld háromszöget kaptak.

Munka

A kivégzések és a gázkamrák mellett hatásos módszere volt a foglyok elpusztításának a munka. Különböző munkahelyeken dolgoztatták őket. Kezdetben a tábor kiépítésén dolgoztak, a terület egyengetésén, új barakkok és blokkok, utak építésén vagy vízlevezető árkokat ástak. Később a foglyok olcsó munkaerejét egyre nagyobb mértékben állították a Harmadik Birodalom iparának szolgálatába.

A munkát gyorsan, úgy szólván futva kellett végezniük, egy perc pihenés nélkül. A munkatempó, a minimális élelmezés, valamint az állandó verés, kínzás növelte a halálozási arányt.

A foglyok munkájának kihasználására a német IG Farbenindustrie-konzernnek volt elsőbbségi joga. Monowicében, Auschwitz mellett építették fel a szintetikus gumi és benzinyárat, a Buna-Werke-t. Az auschwitzi altáborokat Sziiléziában kohók, bányák, gyárak közelébe telepítették. A foglyok a szénkitermelésben, fegyvergyártásban, vegyi anyagok előállításán dolgoztak, valamint ipari objektumok építésén és bővítésén.

KL Auschwitz II - Birkenau

Az anyatábortól kb. 3 kilométernyire volt a másik tábor, a Brzezinka falu területén épült Birkenau. A tábor kb. 175 hektáros területet foglalt el, ahol több mint 300 barakk állt. Nem mind maradt meg a mai napig. A tábor több szektorra volt osztva, amelyek külön táborokat alkottak. 1944 augusztusában az összes női és férfi fogoly száma megközelítette a százezret. Birkenau területén építettek ki az SS a legtöbb tömegpusztító berendezést, négy krematóriumot gázkamrákkal, két, parasztházból átalakított provizórikus gázkamrát, valamint hullaégető gödörket és máglyákat.

Orvosi kísérletek

Szomorú hírnévre tettek szert azok a bűnös orvosi kísérletek, melyeket dr. Mengele végzett a cigány családi táborban. **Dr. Otmar von Verschuer** professzor, a berlini **Vilmos Császár** Antropológiai Intézet igazgatója megbízásából a szemszín és specifikus fehérjetestek alapján próbálta a faji ismertetőjelek öröklődő voltát bizonyítani. Hírhedtek Mengele szelekciói a birkenauai rámpán, ahol kísérleti alanyait válogatta ki. Emberek százait nyomorították vagy gyilkolták meg a tudomány nevében. Mengele a cigány családi tábor 32. számú barakkjában rendezkedett be kísérletei céljából. Az akkor tizennyolc éves **Helmut Clemens** volt a kifutófiúja a betegblokkban. Itt szemtanúja volt Mengele gaztetteinek:

„Esténként a holttesteket, amik egy kis kunyhóban voltak felhalmozva, egyenként ki kellett húznom, a karjukon lévő számokat feljegyeztem és néhányat dr. Mengeléhez bevinem. Ő aztán valahogy felvágta őket. A polcokon mindenféle üvegek álltak, bennük szervek, szívek, agyak, szemek és más emberi részek.”

Ismert, hogy Mengele személyesen válogatta ki áldozatait, kísérleteket végzett velük és meggyilkolta őket, ha úgy gondolta, ebből hasznot hajthat. Így a családi tábor romabetegei közül kiválasztott egy férfit és egy gyereket, és

miközben megfigyelte őket, hagyta, hogy éhen haljanak, és aztán felboncolta őket. Az Auschwitzi Tábori Emlékmúzeum archívumában megmaradt gaztetteinek néhány nyoma. Így 1944 júniusában Mengele kérvényezte egy tizenkét éves gyermektetem fejének vizsgálatát, vizeletmintákat vizsgáltatott, és kiütéses tűfusszal végzett kísérleteihez a cigány családi táborból száz nőt vérvizsgálatra utalt az auschwitzi SS-higiéniái Intézetbe. Mengele egyik kedvelt kísérleti területe az ikerkutatás volt. Erre a célra a láger teljes

A tábor főkapuja
„A munka szabaddá tesz.”

területéről kikereste az ikreket, az ikergyerekek között nagyon sok volt a szinti és roma. Mengele a cigány családi tábor létrehozása után nyomban megkezdte szintiken és romákon végzett kísérleteit, amit egy tizenhat cigányikerről szóló 1943 áprilisi kimutatás is bizonyít. Helmut Clemens ezeknek a kísérleteknek is szemtanúja volt:

„Akkor is Mengelénél voltam, amikor az ikreket kiválogatta kísérleteihez, nekem kellett aztán hozzá vinnem őket, és Mengele külön számot adott nekik. A kísérletek közben nem lehettem ott, ilyenkor mindig kiküldött. Egyszer mégis ott voltam a szobában, véletlenül, akkor láttam, hogy a gyerekeknek valami folyadékot töltött a szemükbe, amitől óriási lett a szemük. Pár nappal később ugyanezeket a gyerekeket holtan láttam a hullabarakokban: dr. Mengele min-

den második, harmadik napon végzett ilyen és hasonló kísérleteket a lágerben.”

Mengele az ikreket személyesen gyilkolta meg a szívükbe adott injekcióval, és szemüket Berlinbe, a Vilmos Császár Antropológiai Intézetbe küldte további tudományos kiértékelésre.

A foglyok a lágerben nagyon is jól tudták, hogy minden feltűnő viselkedés a halált jelenthette. Az akkor tízéves **Ceija Stojkát** anyja így mentette meg a kísérletektől:

„Ezt az esélyt nem adta meg

túl volt. Volt ott magyar, bolgár, zsidó, holland, cigány, vagy tízfajta nép. Nekünk egy fehér csík volt keresztbefestve a ruhánkon. Nem vehettük le soha, arról azonosítottak bennünket.

Én az ötös barakkban voltam, három magas ágy deszkából, de azon se szalma, se takaró, semmi. A pusztas deszka. Kállya sem volt, feküdni nem lehetett, meg is fagyunk volna. Egy ágyon tízen is ültünk, egymásnak dőlünk: így melegítettük egymást.

Három nap után betettek minket a sóderbányába. Sorba állítottak minket, dobtuk felfelé a sódert. Ha valamelyik tisztnek nem tetszett valami, fogta, meglökte a legfelsőt és mind dőlünk. Az volt a szerencsénk, hogy nem volt víz a bányába.

Nagyon kegyetlenek voltak. Ha nem tetszett neki a pofánk, csak leverte a korbáccsal. Egy idő után már annyi beteg volt, hogy egy éjszaka a katonák hordták el őket. Állítólag a sóderbányába dobálták be őket. A még élőket, de nagyon betegeket bevitték egy pajtaszerűségbe, leszapulták őket, és bedobtak egy égő gyufát. Úgy égtek, mint a fa. Volt, akinek a szeme láttára az egész családját így ölték meg. Tízet vittek be. A tizenegyediknek kellett meggyújtani a gyufát és bedobni. Utána őt is elégették. Ez Ravensbrückben volt, egy zsidóasszony mesélte ezt.

Kegyetlenek voltak. Reggel négykor ébresztő. Ha nem tudtál rögtön leugrani a priccsről, ütöttek-verték. Volt olyan is, aki nem tudott már megmozdulni. Azt agyonverték. Abban a hidegben mezítláb kinn állni sellappelen. Mi, cigányok még jobban szokva voltunk a mezítlábhöz, de az úri nők lába elfagyott a hóba, mire bemehtünk. Sok asszonyt ütöttek agyon, mert odaszólt, hogy miért csináljátok ezt.

**Az Osviécim Állami
Múzeum tájékoztatója
és az RSK Porrajmos
című könyvéből**

összeállította: Paksi Éva

Közéleti szakemberképzés

Mezőkövesden

A Lungo Drom mezőkövesdi szervezete Farkas Félix vezetésével „Közéleti szakemberképzés” címmel nagyszabású konferenciát szervezett a közelmúltban Mezőkövesden. A rendezvény célja a kisebbségi önkormányzatok, roma szervezetek vezetőinek továbbképzése volt munkájuk hatékonyabb ellátása érdekében. Emellett felkészülhettek az európai uniós választásokra és az előttük álló kihívásokra.

Az előadások nagyszámú közönség előtt zajlottak. A hallgatóság soraiban iskolaigazgatók, pedagógusok, önkor-

mányzati és civil vezetők egyaránt helyet foglaltak.

A konferencián többek között felszólalt: **Dr. Szemkeő Judit**, a Kolping Egyesület elnöke, volt politikai államtitkár, **Farkas Flórián**, a Lungo Drom elnöke, Fidesz országgyűlési képviselő, **Tállai András**, Mezőkövesd polgármestere, Fidesz országgyűlési képviselő és **Lukács Mihály**, Fidesz honatya, a Lungo Drom képviselője.

Szemkeő Judit már nem először járt Mezőkövesden, most sem jött üres kézzel, nagy mennyiségű ruhaadományt hozott rászorulóknak, melyet a jövőben osztanak ki. Farkas Flórián felszólalásában négy fő kérdésről beszélt: a Kormány cigánypolitikájáról, „a létező, de nem érezhető országos cigányön kormányzatról”, a romák uniós szerepéről és arról, hogy mit kell tenni annak érdekében, hogy a romák ügye elmozduljon arról

a holtpontról, mely napjainkra jellemző.

A Lungo Drom elnöke szerint a Medgyessy-kormány valóban sikeres lépése a Lungo Drom többségű cigány-önkormányzat felretétele volt. Azé a szervezeté, mely a romákat méltóképpen képviselhette volna. Véleménye szerint ez a lépés minden politikai intelligenciát nélkülözött és egész Európában példanélküli. Emellett példátlan az is, hogy az OCÖ javaslata nélkül fogadták el a 2004-es költségvetést.

Farkas Flórián hangsúlyozta, hogy ma a kormány részéről a romák félrevezetése folyik. Az elnök hangsúlyozta, hogy a Lungo Dromnál nincs jobb- és baloldali roma, ezért felszólított mindenkit, hogy ne ítéljék el a félrevezetetteket, hanem hozák őket vissza a helyes útra.

Emellett felszólította a helyi roma vezetőket, hogy segítsék a településükön élő kisebbségiek életét.

Farkas Flórián kijelentette, hogy a mai kormány olcsóbb reklámfogásokkal próbálkozik. Azt ígérte, hogy 2005-re felszámolja a roma telepeket. Ez 48 telepet érint és 50 milliárd forintba kerül. A kormányzat ezt a műveletet 1 milliárd forinttal akarta elkezdni, aztán kiderült, hogy az sincs meg hozzá. „Nyomatékosan hangsúlyoztam, hogy az OCÖ számíthat a Lungo Drom segítségére, ha a romák is számíthatnak az OCÖ-re.”

Felszólalása második részében kifejtette, hogy az Unió minden állampolgárnak közös érdeke. Fontos, hogy a romák is kapjanak pályázati lehetőséget. Nagyon fontos, hogy a romák megértsék, hogy egyetlen esélyük, ha szavazataikkal a Fidesz Magyar Polgári Szövetséget támogatják, és ezzel segítenek bejutni az Európai Parlamentbe **Járóka Liviának**, egy több diplomás, több nyelvet beszélő roma asszonynak,

Farkas Flórián, Farkas Félix és Lukács Mihály

aki a Fidesz Magyar Polgári Szövetség Európai Uniós listáján előkelő 8. helyén van jelölve. Minden segítséget és támogatást meg kell adni neki, hisz ő tudná igazán képviselni a magyarországi romák érdekeit. „Ez az a pillanat, amikor a bal oldali romáknak is erre a listára kell szavazni, hisz ez a romák közös érdeke”-mondta az elnök.

Zárszóként a Lungo Drom feladatának minden olyan probléma megoldását tűzte ki, melyet az Országos Cigány Önkormányzat nem végez el.

Tállai András felszólalását a kormány eddigi gazdaságpolitikájának értékelésével kezdte. Elmondta, hogy az MSZP ígéretek halmazával nyerte meg a választást, de a mai gazdasági helyzet jól példázza, hogy ígéretekkel nem lehet kormányozni. Hogyan lehet, hogy a rengeteg pénz szétosztása után a kormány népszerűtlenebb, mint valaha. Véleménye szerint a kormányzat a felelőtlen költekezések következményével nem volt tisztában, ennek bizonyítékként elég csak meg-

nézni az energiaszámlákat. Az MSZP azt is megígérte, hogy normál hangulatú közeletet fog létrehozni. Helyette létrehozta a Közpénzügyi Államtitkárságot (alkotmányellenesen), melynek egyetlen feladata üldözni az előző kormány embereit és intézkedéseit. Ilyenre az ötvenes években volt példa. Az emberek úgy érzik, hogy gazdasági értelemben be vannak csapva.

Tállai András hangsúlyozta, hogy Mezőkövesden magas a roma tanulók száma, ezért felszólította a helyi roma vezetőket a romák integrációjának fontosságára. „Sokat kell segíteni, meg kell győzni a romákat, hogy az alapfeltétel, hogy a gyereke iskolába járjon.” – mondta Mezőkövesd polgármestere.

Farkas Félix főszervezőtől megtudtuk, hogy a létszámot tekintve és a visszajelzések alapján nagyon hasznos volt a tanácskozás, külön megfigyeltetés volt, hogy a konferenciára ellátogatott Farkas Flórián is.

„Rengeteg ilyen összejövetelre van szükség, fontos, hogy megismerjük egymást, a

problémákat és felkészülten összefogással segítsük a romák életkörülményeinek minél nagyobb mértékű javítását.” – válaszolta Farkas Félix.

A közéleti szakemberképzés kapcsán Farkas Flóriánnal, a Lungo Drom elnökével beszélünk.

– Gyakori az ilyen jellegű kezdeményezés a Lungo Drom életében?

A Lungo Drom életében a szakmai továbbképzések mindig is jelen voltak 1990. óta helyi, megyei, regionális és országos szinten egyaránt. Egész évben ehhez hasonló programok folynak a Lungo Drom saját képzési központjában. A mai összefüggésben a legfontosabb a cigánypolitika és a cigányság jelenlegi helyzetéről beszélni. Emellett nagyon lényeges az uniós választásokkal járó kihívás, hiszen nem mindegy, hogy a cigányság szavazatával melyik politikai erő támogatja. Csak egyetlenegy cigány származású európai parlamenti jelölt van, ő pedig Járóka Livia a Fidesz MPSZ listahelyén.

– Mikorra várható érezhető javulás a romák helyzetében a csatlakozás után?

Attól függ milyen politikai képviselőtünk lesz az Európai Parlamentben. Ha a polgári szövetség kerül fölénybe, azt gondolom, hogy el lehet érni, hogy a cigányság életét segítő programok vegyék kezdetét.

– Véleménye szerint a szociális vagy az oktatási gondok orvoslása a fontosabb?

Nem igazán lehet a kettőt különválasztani, hiszen a cigányság problémája összetett. Ha mégis választanom kell, az oktatásra szavazok, és ezzel párosítom a foglalkoztatás kérdését. Egy komplex program létrehozására van szükség.

– Mit tegyenek a romák a jobb társadalmi elfogadottság érdekében?

Egyetlen lehetőség van a cigány társadalom előtt, a Lungo Drom szellemiségének a folytatása. Ha a cigányság teljes értékű adófizető állampolgárként lesz jelen, akkor a társadalom is befogadókészebb lesz.

Szabó Gergely

Közlemény

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Jász-Nagykun-Szolnok megyei tanácskozásán az alábbi közleményt fogalmazta meg:

2004. május 1-jétől Magyarország polgárai – köztük több mint félmillió cigány polgártársunk – az Európai Unió tagjai lesznek. A Kormány, ha felelősséget érzett volna azért, hogy a cigányok ne legyenek a csatlakozás vesztesei, mind programjában, mind két éves működése során, köteles lett volna mindent megtenni azért, hogy ez a népcsoport megerősödve, ismeretekkel felvértezve fogadja az új kihívásokat, és képes legyen helytállni a megváltozott életben. Ezzel szemben az un. 100 napos program említést sem tett a cigányokról, a papíron még mindig hatályos, a cigányság élethelyzetének javítása érdekében megszületett középtávú cselekvési program végrehajtása érdekében pedig semmit sem tett.

2004. évi költségvetés megnyírbálta azokat a forrásokat, melyekkel jól sáfárkodva sokat lehetett volna tenni a cigányokért. Csak egy példa: igaz, hogy a személyi jövedelemadó kismértékű csökkentése megtörtént, az Áfa terhek azonban jelentősen megnövekedtek, súlyosan megnehezítve éppen a szegény emberek, így a cigányok életét is. (Gondoljunk a gyógyszer, a gáz, a villamosenergia áremelkedésére).

A felsorolt veszteségeket egyáltalán nem enyhíti, hogy létrejött néhány kormányhivatal, miniszteri és államtitkári pozíció, amely nevében – de másképpen nem – kapcsolatba hozható a „romákkal”.

A Lungo Drom felhívja a felelősen gondolkodó magyarországi cigányokat, hogy – természetesen törvényes módon – fejezze ki elégedetlenségét e kormányzati munkával szemben.

Az európai uniós képviselő választás alkalmával módja lesz minden magyar polgárnak, így a cigányoknak is, szavazatával értékelni a kormányt és kifejezni igényét egy olyan európai képviselő iránt, amely valóban érte tevékenykedik.

A Fidesz Magyar Polgári Szövetség, melynek a Lungo Drom is tagja, az Európai Unió történetben először és a magyar politikában egyedülállóan fog cigány származású képviselőt küldeni az Európai Parlamentbe. Egyedül mi biztosítottuk azt, hogy jelöltünk, **Járóka Livia** „nyerő” pozícióból induljon a választáson. Így az a ritka helyzet áll elő, hogy a cigány választó polgárok, ha azt akarják, hogy érdekeiket megjelenítsék az Európai Parlamentben, a Fidesz MPSZ listájára tudnak csak szavazni.

Szolnok, 2004. április 24.

Farkas Flórián elnök

Évfordulók – események

Március 15-e nemcsak nemzeti ünnepünk, de egyben a Magyar Sajtó Napja is. A rendszerváltás óta az 1990. február 14-én született meg az a minisztertanácsi rendelet, amely az addig az első engedélyezett kommunista lap, a Vörös Újság 1918. december 7-ei megjelenésének évfordulóján tartott megemlékezéseket március idusára helyezte át.

E napnál keresve sem találhatni alkalmasabb időpontot, hiszen mindörökké egybeforrott a sajtószabadság kivívásával, s a cenzúra legelső hazai eltörlésével.

Pesten 1848-ban e jeles napon **Vasvári Pál** és **Degré Alajos** vezetésével egy bizottság úgy nyomtatta ki a **Petőfi** Nemzeti dalát és a forradalmi ifjúság – Jókai által összeszerkesztett – tizenkét pontos követelését (benne a cenzúra eltörlésének kívánalmával), hogy azon nem szerepelt a cenzor jóváhagyó engedélye. Késég kívül ez az esemény tetőzte be a nemzeti szellem felszabadulását. „Aki emberhúst eszik, annak neve: kannibál. Aki emberi szellemet eszik, annak neve: cenzor” – írta **Jókai** nem sokkal korábban. A cenzor ugyanis a sajtótermékek, az újság, a plakát és könyvek ki nyomtatást megelőző vizsgálata során mindent kihúzhatott a kéziratból, ami zavaró lehetett az államhatalom, az elnyomás, a vallási felsőbbség, illetve a „közérkölc” számára. Még így is előfordulhatott, hogy sajtóvétségért börtönbe kerüljön valaki, mint történt az **Táncsics Mihály**val, aki a cenzúra kijátszására külföldön nyomatta ki röpiratait. 1847-ben bírósági ítélet nélkül került a rácsok mögé. Március 15-e, és a sajtószabadság másik nagy eseménye volt, hogy a tömeg kiszabadította budai cellájából. Még a

Farkas Kálmán a MÚOSZ Aranytoll kitüntetését kapta

lovakat is kifogták a hintóból, s gyalogosan húzták át Pestre, meg sem állva vele a Nemzeti Színházig, ahol tombolva ünnepelték, mint a magyar sajtó bajnokát.

Az idei Sajtónap sokáig emlékezetes marad számunkra, mivel első ízben fordult elő, hogy hazai cigány újságírók is

– az ezt a hivatást általában elkerülő – közfigyelem középpontjába kerültek. Amióta 1975 januárjában a fővárosi XV. kerületi Tanács cigányklubja elindította a szépirodalmi jellegű, Rom Som című stencilezett programfüzetét, vagy 1986 decemberétől, amikor a Magyarországi Cigányok Kulturális

Szövetség lapja, az első hazai nyomdai úton előállított, országos terjesztésű cigány újság, a Romano Nyevepe megjelent, ilyen elismerések, mint idén, még nem értek cigány újságírókhoz.

Volt persze már, akit a Munka Érdemrend valamelyik fokozatával, vagy Tolerancia-díjjal tüntettek ki, de az újságírói hivatás két legnagyobb elismerését még egyikük sem szerezte meg.

Idén lapunk főmunkatársa, **Farkas Kálmán**, a Magyar Sajtó Házának Mikszáth termében vehette át a legnagyobb hazai újságíró-szövetség, a MÚOSZ Aranytoll kitüntetését. Az 1978-ban alapított díjat az újságírói pályafutásuk alatt több évtizeden keresztül érdemes és kiemelkedő munkát végzett zsmnaliszták számára alapították. Életműdíjként ítélik oda az arra legérdemesebbeknek. Az életműdíjjal kitüntetett kollégák egyszersmind annak a szellemi közösségnek is tagjai lesznek, amely az Aranytollas Újságírók Társasága nevet viseli, s a kortárs sajtó mintegy száz szellemi apostolatát tömöríti. Azt, hogy mit ér ez a kitüntetés, hogy milyen társaság öleli magához Farkas Kálmánt, ahhoz talán elég néhány – mindenki által ismert és elismert – aranytollast megnevezni. A Diumusként elhi-

Varga Ilonát Táncsics Mihály-díjjal tüntették ki

result, utolérhetetlen **Bodor Pál**; a jegyzeteivel milliós tábor befolyásoló **Bajor Nagy Ernő**; a sportriporterként felülmúlhatatlan **Szepesi György**; a kényes ügyek nagyriportere: **Hámori Tibor**; a karikatúra- király: **Kaján Kalász Tibor**; a gyereknemzedékek egész sorát végig kísérő, levelesládás rádiós, Miska bácsi: azaz **Padisák Mihály**; az interjúkészítés fejedelme: **Vitray Tamás**; a sajtóműfajok tisztelendője, **Róbert László**; az irodalomkritika nagyasszonya: **Földes Anna**; a Bálint gazdaként népszerűvé lett ismeretterjesztő: **Bálint György**; a költő-óriás egykori kitűnő újságíró: **Faludy György**, s a nemzet élő, párizsi lelkiismerete: **Fejtő Ferenc** várják többek mellett maguk közé. Még a hozzájuk képest „kismestereknek” számító is mekkora nevei a hivatásnak?! **Förgeteg Szilveszter**, **Gyalog Rozi**, **Czigány György**, **Gyapay Dénes**, **Heltai András**, **Gyertyán Ervin**, **Matúz Józsefné**, **Pető Gábor Pál**, **Polgár Dénes**,

Vértessy Sándor, **Tatár Imre**... Atyavilág! S még ki mindenki? Parnasszus ez! Ha úgy tetszik: a halhatatlanok társasága. Március 15-e óta Farkas Kálmánnak is közöttük jelölte ki helyét a hazai újságíró-társadalom.

Évről évre, a Magyar Sajtó Napján adják át az újságírók számára adható legmagasabb szakmai kitüntetést, a Tancsics Mihály-díjat is. Március 13-án – az ezredévi ünnepek idején még Cigánycsászár palotájaként gúnyolt, gyönyörű szecessziós épület – az Iparművészeti Múzeum aulájában, **Hiller Istvántól**, a nemzeti kulturális örökség miniszterétől, kiemelt újságírói, szerkesztőriporteri munkásságért idén **Varga Ilona** is átvehette ezt az elismerést.

Ugyanitt és ugyanekkor vehette át **Mádl Ferenc** köztársasági elnök megbízásából, szintén Hiller Istvántól, a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét **Nyári Gyula** fotóművész is. Ő nemcsak, és nem elsősorban sajtófotóíró,

Nyári Gyula a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét vette át Hiller István minisztertől

hanem egész művészi munkásságáért (beleértve zenési teljesítményét is) kapta a kitüntetést. Hírképészti teljesítménye mindegyik hazai roma lap olvasói számára ismert, hiszen valamennyiben (így a Lungo Dromban is) gyakran szerepeltek, s szerepelnek felvételei. Joggal sorolhatjuk tehát őt is a

kitüntetésben részesített sajtómunkások, s szerkesztőségünk nagy tudású, önzetlen és elkötelezett külső munkatársai közé.

Az idei Sajtóünnep a hazai cigány újságírás egyik arany napja lett. Gratulálunk mindhárom kitüntetettnek!

Hegedűs Sándor

MTV1 Naptévé

A pillanatok egyik mesterét, lapunk tisztelt munkatársát, **Nyári Gyula** fotóművészt mutatta be az MTV Napkelte műsorában március 19-én **Schiffer János** Budapest főpolgármester helyettes értékelésével és társaságában **Bánó András** műsorvezető. Két aspektusból is aktuális volt ennek az éles szemű, érzékeny lelkületű, fajtáját tisztelő-becsülő „fotósnak” a képernyőre kerülése.

A muzsikusból fotóművésszé avanzsált **Nyári Gyula** Úton című kiváló albuma a közelmúltban jelent meg, s vívta ki a szakma és a közönség elismerését. A Magyar Sajtó Napján, március 15-én a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntették ki.

A pillanat művésze: *Nyári Gyula*

A fotó a pillanatok művészete, s ennek kiváló művelője Nyári Gyula, aki tudatosan keresi a pillanatnak azt a tört részét, amikor a fény és árnyék hatások mellett a legrealisabb aspektus kerül fókuszába. A fotós közege a természet és a társadalom, a társadalom és az ember bonyolult kapcsolatrendszere, amelyben csak azok találják meg a művészt, a szépet, az élvezhetőt, akik maguk is sajátos szemszögből közelítik meg a valóságot, és saját szűrőjükön keresztül igyekeznek elélni támi.

Nem szeretném beszaklatolni Nyári Gyulát, mert nem tudom elhelyezni csak szociófotósként, csak portré fotósként vagy a mindennapok taposó- malmában helytálló esemény-

fotósként. Együtt benne van minden, szintézisben. Egy dolgot azonban soha nem téveszt szem elől: az övét! És ez fontos, mert a tartalom és a forma dialektikájában a domináns szerep az elsődleges. Erre sok példa található az Úton, e szép kiállítású, ofszetnyomású fotóalbumban, amely mégiscsak és elsősorban azoknak a budapesti és vidéki értelmiségi roma embereket állítja művészetének középpontjába, amelyet tudatosan példaértékként mutat fel a többségi társadalom előtt. Mintha azt mondaná: „Nézzétek, közöttünk is vannak kiválóak, függetlenül bőrszínünktől.” Nem hivatkozás ez, csupán figyelemfelkeltés, de nyomtatékosan!

És ez az üzenet szól azoknak

a romaságukat nem vállalóknak is, akiket fotóművésznünk felkért az albumban való részvételre, de visszautasították, nem vállalva cigányságukat. Pontosan nem lehet dátumhoz kötni, hogyan, s miként indult – ha későn is! – a fotóművészeti pálya. Lényeg: örömeinkre szolgál. S nem hencegve, de azért mégiscsak büszkéek lehetünk Nyári Gyulára is, hogy a Lungo Dromban együtt jelenhetünk meg vele.

Hegyi Imre szellemi tanítványa befutott. Nyári Gyulában a „megszületett” roma fotóművészt dicsérhetjük, akinek érzékeny lelkülete, szellemisége, világlátása ablakot nyit a cigányságról a világra.

Farkas Kálmán

KÖNYVESPOLCUNK

Hegedűs Sándor

Sokan akként magasztalnak egy-egy könyvet, hogy állítják: képtelenek voltak letenni. Jómagam **Bálint Györggyel** érték egyet,

aki szerint egy könyvnél nem ez számít előnynek, hanem az, ha sokszor lehet letenni, és többször lehet újra kézbe venni.

Vannak könyvek, amelyek nem adják meg egykönnyen magukat. Újraolvasásuk, ismételt értelmezésük igazi olvasói, művészi feladat. Ilyen többszöri értékelésvágy megalkotásával kopogtatott az irodalom kapuján az eladdig csak dokumentumfilmesként jegyzett **Bódis Kriszta** is. Az elmúlt évi könyvhét igazi újdonsága volt az első kötetes szerző **Kemény vaj** című regénye. Azóta többször is nek-

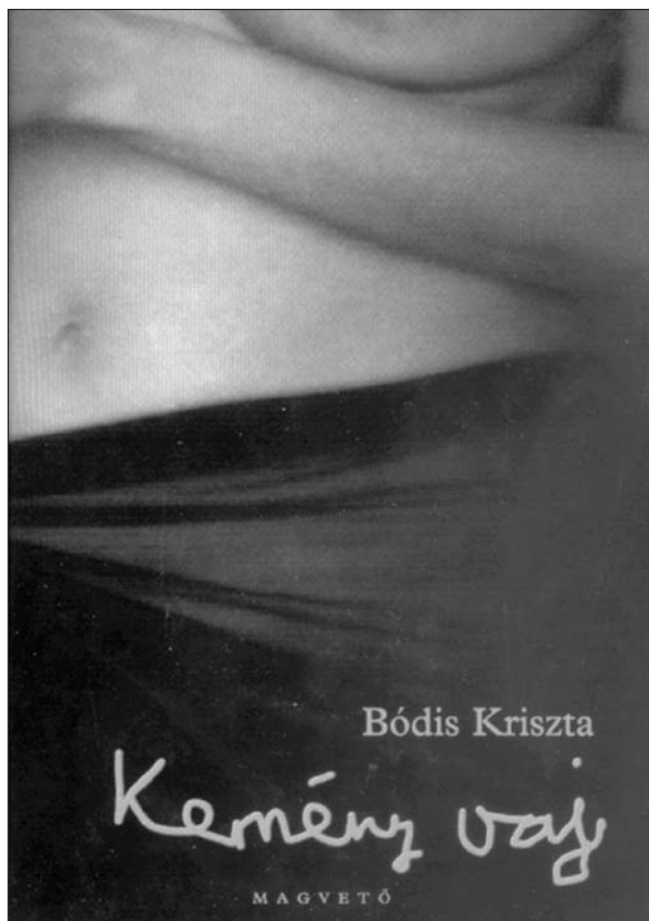
iálltam, de – de pihentetés és újraolvasás dacára – egyre ellenállt az értékelésnek. Most is nehéz, de tovább már nem odázható, hisz lassan eltűnik a boltok polcairól. Erénye s hibája egyaránt van, ami egy kezdeti próbálkozásnál bocsánatos bűn. Főleg mert alapvetése, írói és emberi szándéka hibátlan. Adva van egy beszédnehézségekkel küzdő – többnyire néma – roma leány, akit családjával együtt egy provinciális kisváros cigánysorára, a lebontásra ítélt bódételepre sodort a történelem. Érzékeny lélek, a szerző minden igyekezete ellenére sem tűnik azonban hűsvér-valónak. Naplószerűséget vezet, de – a mesterségesen beiktatott helyesírási-fogalmazási hibák ellenére is – olyan nyelvi színességgel, és hosszúsággal, ami sokszor sem életkorával, sem a megélt élethelyzeteivel nincs összhangban. Bódis Kriszta jó hasznát veszi a dokumentalista látásmódnak, korábbi filmes tapasztalatainak. Annak, hogy forgatott már hasonló helyszíneken. Fő

erőssége a könyv első harmadában éppen ez az oly plasztikusan bemutatott, felmutatott nyomor. Az a közege, amelyben a munkátlanokra és éhezésre kényszerített családok szükségszerűen jutnak el a törvények áthágásáig, mert erősebb törvény diktálja tetteiket, az éhség, a talpon maradás, a fennmaradás szükségége. Szólamokban, ígéreteken nincs hiány, csak az emberiségben, a lelkiismeretben. Hiába itt mindenféle becsületes kitérési vágy, elzsibbadnak, elülnek, ha nincs hajlandóság sem a társakban, sem a felkent – s alaposan leleplezett – társadalomsegítőkben. Még a vaj, ami másutt puha, itt még az is megkeményszik, míg a „vá-

rosiaktól” a „barakkikhoz” elvezető úton végigaraszol vele valaki. Erősnek indult, kiválóan jellemzett alakok vedlik le magukról a jól körülhatárolt karaktert (az ifjú szerző keze még sokszor megbicsaklik a jellemfestés során). Fársztó, hogy nincs igazi véleményvezér, a kezdetben talán annak szánt apafigura hamar kikopik belőle. Szövegelése sokszor programbeszéd-szerű, inkább egy külső szemlélő mondataiként hatnak, mint belsőleg megélt életigazságnak. A lány nagyanyja, Sára néni, a családösszetartó viszont igazán jól eltalált személyiség. Ő az egyetlen, aki még a megalázó helyzetek közepette, a maga egyszerűségében is emelkedett tud maradni. A belőle áradó, megcsorbult, de kiölhetetlen szeretet teszi erre alkalmatossá. A helyi cigányvezér alakja is kiemelkedik a sok szereplőt felvonultató regényből. Számító, kicsinyes, törleszkedő, ügyszólván aljas. Egyéni hasznát nézi mindenkinek fölött, s tulajdonképpen legfőbb árulója az övének. Zavaró, hogy sokáig a főszereplő, a cselekményeket papírra vető személy nevét sem tudjuk meg. Az első eset, amikor végre nyomra bukkanunk egy börtönbeli névsorolvasás, a regény utolsó harmadában.

Sokan és sokféleképp próbálták már megfogalmazni a szabadság lényegét. Volt, aki azt állította, hogy nem egyéb, mint a felismert szükségszerűség. Más szerint a félelem nélküli élettel azonos. Én magam azt hiszem, az a szabadság, ha döntéseink mindegyikénél legalább két egyenrangú (kedvező és még kedvezőbb) lehetőség közül választhatunk. A barakkik közül senki sem szabad, mindenki félelemmel telt, senkinek sincs szabad választása. Kényszerpályákon moccognak. Sorsszerű, hogy előbb-utóbb legtöbben a börtönökben kötnek ki. A kis Sárika útja is így vezet a prostitúcióig. Az a drámai fordulat azonban alulmotivált és fölöttébb alulírt, ahogy az addig tisztességesnek tűnő, feltörekvő apja adja el hallgatólagosan egy futtatásból élő rokonának.

Sárát tulajdonképpen mindenki kihasználja. Nincs egyetlen ember sem az életében, akinek – nagyanyján kívül – fontos lett volna bármikor is a személye. Örömlány? Ez a kurtizán kifejezésünk egyik rokon értelmű szava. Bánatlánny,

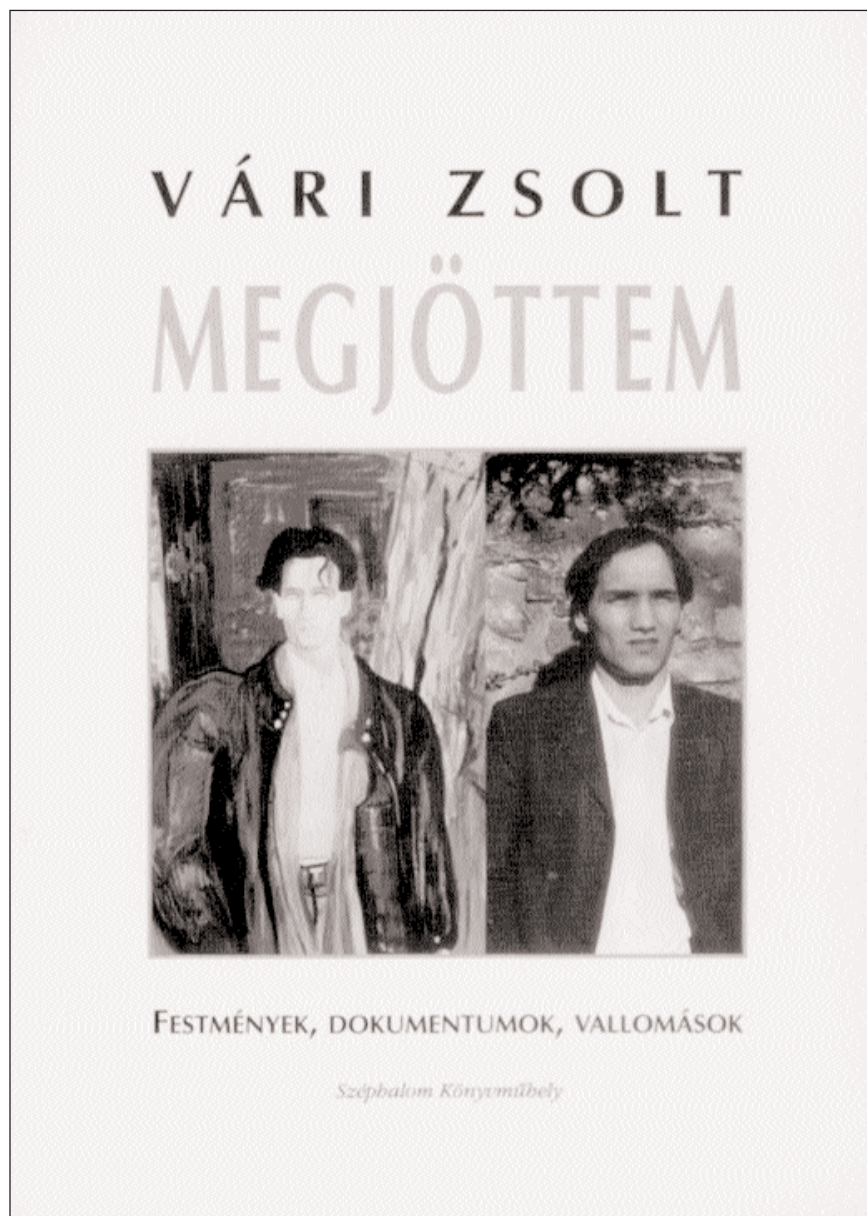

bánatlány – ez Sára a regény lapjain. Olyan, mintha nem is rendelkezne igazi akarattal, az alázza meg, az törli bele lábát, az használja és arra, aki, és amire csak akarja. Nehéz olvasmány ez! Nehéz azonosulni azzal, aki ésszerűtlenül, – s hadd tegyem rögtön hozzá: életszerűtlenül – oly sokáig tűri el mindezt. A mű utolsó lapjain kibontakozó önértékelés túl kései ahhoz, hogy könnyítse az olvasói befogadást. Milyen lehet egy cigánytelepen lakni? Miként működik egy „bolondiskola”? Milyen lehet a teljes kiszolgáltatottság? Miként élnek egy női börtönben? Mint folyik a lánykereskedés? Aki bepillantást kíván e súlyos témákba, feltétlenül vegye kézbe, s tegye le bár többször is, olvassa tovább, olvassa végig e könyvet! Sok-sok megválaszolatlan, s jó néhány eleve megválaszolhatatlan kérdésre akad. **Madeleine Chaspal** óta tudjuk azonban, hogy a könyveket nem a teljesség hozza létre, hanem a hiány, a hézagok, és a boldogtalanság.

Felháborító – a Kemény vaj tulajdonképpen újabb vádirat –, hogy a XXI. század küszöbén átlépett, s a maga humanitásában tetszelgő társadalom hány embert és hányféleképp ítél életfogytig tartó boldogtalanságra.

A Magvető Könyvkiadó gondozásában megjelent kötet ma még megtalálható a nagyobb könyvesboltokban.

Vári Zsolt festményeit, dokumentumait és vallomásait szerkesztette egybe **Mezey Katalin** a Széphalom Könyvműhely, a magyarországi Roma Parlament és a Fővárosi Cigányház közös kiadványában. A *Megjöttem* című karcsú album az idén harminc esztendő fiatal alkotó hatvan festményének reprodukcióját, **Vajda Róbert** vele készített hosszabb lélegzetű interjújának átdolgozott változatát és egy rövid önéletrajzot tartalmaz. Előszóként **Hubay Miklós** egy – a Roma Parlamentben tartott – kiállítás-megnyitójának szövege is helyet kapott a kötetben. A neves írónak, keresztapjának különösen sokat köszönhet Vári. Ő volt az, aki biztatva őt, tovább terelte a művész-válás bozótosai között. Az ifjú festő sokszor elkallódhatott volna. A kallódáshoz ezer út vezet, a sikerhez általában csak parányi ösvény. Hubay ötletekkel, jó szóval, egész kapcsolatrendszerével, s egyáltalán, a hírnevével tette járhatóbbá az addig javarészen nehéz sorsot megélt alkotó pályáját. Az árvaság nagyon különleges karakterjegy – hívja fel rá Hubay a figyelmet.

Később hozzáteszi: erkölcsi tartást, küldetésstudatot ad azoknak, akikben bizonyos fajta felhajtóerő munkál. Vári Zsolt képeit szemlélve (az ecsetvonásai nyomán létrejöttéket és a róla készült fotókat egyaránt) hamar felfedezzük, hogy benne ez a felhajtóerő (ne nevezzük inkább egyszerűen tehetségnek?) alapvetően jelen van. Cáfolhatatlan rasszjegyek, s a tépelődésen túli, de a magabiztosságon inneni, céltudatos tekintet néznek le ránk. **Roosevelt** elnök mondta egykoron, hogy negyvenen túl már mindenki felelős az arcáért. Vári már most is az. Nem véletlen, hogy legtöbb festményén mások arcvonásait kutatja. A „Megjöttem” mindenképp az odafigyelés jele, amiből persze sohasem lehet elegendő egy pályája elején járó művésznak. Itt vagyok! Figyeljeteek rám! – akár ez is lehetne a címe e füzetecskének.

Balázs János első albuma halála után,

halála évében, majd néhány évvel ezelőtt jelent meg. **Oláh Marának** önmagának kellett megírnia és közre adnia, képeivel tarkított életrajzát. **Péli Tamás** után csak egy parlamenti tollfírka-gyűjtemény került kiadásra. Az ő és **Szentandrásy** festményalbumával – szégyenszemre – máig adós még a hazai könyvkiadás, a honi művészetpolitika. **Váradi Gábor** 2001-ben, már 43 évesen eljutott az első önálló, festészetéről és életéről szóló könyvig. Ha csak ezt nézzük: fölöttébb biztató, hogy Váritól már most forgatható, kézbe fogható e színes, s értékes festménymustra. Túlmutat Várin, s egyáltalán nem neki róható fel, hogy nem lehetünk maradéktalanul boldogok.

A kiadvány elsősorban a Széphalom Könyvműhely címén szerezhető be, s a kiadásra szövetkező társaikkal együtt feltétlenül dicséretet érdemelnek.

Cigánymissziós konferencia

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület 2001. évi programja a missziói szolgálat keretében a cigánymisszióra is kitér. E szerint a cigánymisszió területén nagy mértékű lemaradást könyvelhetünk el. Sokat beszélünk róla, de keveset cselekszünk érdekében. Ezen változtatva, Egyházkerületünk az elmúlt évben az előző magyar kormány határozat segítségével felújított egy ingatlant Nagyváradon, ahol létrehoztuk a Református Cigánymissziós Központot, a Kolozsvári út 63. szám alatt.

Csűry István főjegyző megfogalmazásában a Központ arra hivatott: „... hogy ne csak el-

mélkedjünk ezentúl cigány testvéreink sorsa felett, hanem magunkhoz közel engedve őket, bizonyoságot tegyünk a református ember szeretetéről. Jézus Krisztushoz szeretnénk elvezetni a hajdan reformátusnak megkeresztelt cigányt...”

A Cigánymissziós Központ 2002. augusztus 21-én, a Református Világszövetség területi nagygyűlése alkalmából adták át rendeltetésének. A Központ kettős feladatot lát el. Egyrészt arra törekszik, hogy a többségi társadalmat felkészítse a cigányokkal való együttélésre, illetve a többségi társadalom és a romák közötti feszültségeket, gazdasági, oktatási különbségeket enyhítse, másrészt református, egyházi missziót folytat a romák között. Szociális problémákat old meg és gyülekezete(ke)t szervez. E kettős feladat szervesen kiegészíti egymást.

A szociális problémákat felkarolva, segítjük a romákat személyes irataik beszerzésében, a szociális juttatások igénybevételében, megismerjük velük az őket is érintő törvényeket stb.

Szociális napközit nyitottunk

délutáni foglalkozással az általános iskola alsó tagozatába járó roma gyerekek számára. A gyerekek a napköziben ebédet kapnak, segítjük őket házi feladataik elvégzésében, énekeket tanulunk, és mindennap vallásórát is tartunk. A gyermekekkel már számos egyházi ünnepségeken vettünk részt, ahol éneklésükkel, szavalataikkal bebizonyították, hogy a szeretetteljes gondoskodás meghozza gyümölcseit.

Mivel a Központ szociális jellegű tevékenysége és az itt folytatott egyházi misszió egymást kiegészítve működik, a vallásórák és az énektanulás mellett a Központban minden vasárnap délután és egyházi ünnepünkön istentiszteletet tartunk a romáknak.

A Református Cigánymisszió egyre ismertebbé kezd válni a nagyváradai romák között. Egyházkerületünk azonban nemcsak Nagyváradon szeretne missziót folytatni, hanem egész Egyházkerületünk területén, és a Központ ennek a szerteágazó misszióknak kíván a valódi Központjává válni. Ennek elindításában játszott fontos szerepet a Cigánymissziós Konferencia, melynek helyszíne a **Lorántffy Zsuzsanna** Református Egyházi Központ volt. **A cigányság társadalmi és egyházi integrációja** című konferencián arra

kerestük a választ, hogy milyen a református cigány testvéreink gyülekezeteinkhez, egyházunkhoz való viszonya, és mit tehetünk e viszony rendezéséért. Egy általános képet szeretnénk volna kapni az egyházi és a romák viszonyáról. Ezért a konferencia meghívóját eljuttattuk minden olyan egyházközséghez, ahol nagyobb létszámban élnek magyar nyelvű, esetenként református romák. Tanácskozásunkra a szép számmal megjelent nagyváradiak mellett érkeztek Szilágy-nagyfaluból, Székelyhídról, Tenkéről, Bihardiőszegről, Ákosról stb. A konferencia résztvevői nagyjából romák voltak, akik érdekes hozzászólásaikkal nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy reális képet kapjunk helyzetükről, és ennek ismeretében folytassuk missziói munkánkat.

A konferencia előadói neves, a romákkal és missziójukkal foglalkozó szakemberek voltak. **Gellért Gyula** generális direktor áhítata után, **dr. Hadházy Antal** nyírségi lelkipásztor tartott előadást, aki cigánygyülekezeteket szervezve sikeres missziót folytat a romák között. **Farkas Flórián** roma származású országgyűlési képviselő (Fidesz) Budapestről a Lungo Drom Országos Cigány Egyesület vezetője a romák történelméről, jelenéről, az Európai Unióhoz való csat-

A Cigánymissziós Központ átadása
Középen, Tökés László püspök

Foglalkozás a központban

lakozás utáni lehetőségeiről tartott érdekes előadást. **Márkus András** sepsiszentgyörgyi plébános, aki cigány templomot épített és cigány iskolát hozott létre, gyakorlati tapasztalatait osztotta meg a hallgatókkal. Csűrű István főjegyző a romák felzárkóztatásának akadályairól, a romák és a többségi társadalom részéről is tapasztalható előítélet leküzdésének

lehetőségeiről beszélt. A konferencián felszólalt **Tőkés László** püspök is, aki hangsúlyozta a romák közötti misszió fontosságát, és felkérte a jelenlévőket – és a jelen nem levőket –, hogy támogassák Egyházkerületünket, az egyház missziói küldetéséből fakadó cigánymissziói szerepvállalásában is.

A tanácskozás résztvevői az

előadások után megtekintették a Cigánymissziós Központ napközijébe járó gyermekek verses-zenés műsorát, valamint a felnőttek táncos előadását. A konferencián **Kiss Csaba** prímás és cigányzenekara többször is bemutatták a méltán híres cigányzenészek tudását.

A konferencia alapigéjének is tekinthető gondolattal zárom soraimat, minden református

magyar testvéreim szívébe helyezve a Szentírás üzenetét: „Aki megutálja az ő felebarátját, vétkezik, aki pedig a szegényekkel kegyelmességet cselekszik, boldog az.” (Péld. 14,21)

Nagy József Barna
diakónus

a Cigánymissziós Központ

„A cigányság megerősítheti a nemzetet”

A cigányság társadalomba való beilleszkedéséről, valamint európai integrációjáról volt szó a Királyhágómelléki Református Egyházkerület által nemrégiben szervezett cigánymissziós konferencián. A tanácskozáson Farkas Flórián magyar országgyűlési képviselő is érkezett a témában.

Farkas Flórián Fideszes parlamenti képviselő, a legnagyobb magyarországi cigányszervezet, a Lungo Drom elnöke kifejtette: „A képviselő szó előtt szándékosan nem használtam a cigány vagy magyar jelzőt, hiszen mindkettő vagyok, mégpedig nem felefele részben, hanem száz százalékban magyar. Hogy a címhez is igazodjam: Európában élő magyar cigány. (...) Itt a Kárpát-medencében a magyarokkal való harmonikus együttélés, érdekközösség vagy egybe-

olvadás nem isteni elrendelés: mi emberek alakíthatjuk így vagy úgy. Az egyre öntudatosabban politizáló cigányság erősítheti is, gyengítheti is a magyar nemzetet. (...) Sokat köszönhetünk az Európai Uniónak, amiért a csatlakozási tárgyalások során folyamatosan napirenden tartotta a cigányság ügyét, mert a mindenkori kormányt ezzel arra kényszerítette, hogy érdemben foglalkozzon a cigányság katasztrofális helyzetének javításával. Másfelől az EU eszközként is felhasználja a cigányügyet a csatlakozó országok fegyelmzésére, mert a cigányügy, mint egy korbács, akármikor elővehető. (...) Az integráció több dimenzióban zajló bonyolult rendszer. Az igazi kérdés nem az, hogy mikor és hogyan csatlakozunk Európához, hanem az, hogy milyen magyar nemzet milyen Európához fog csatlakozni. Ami a cigányságot illeti, lehetünk kolonc, amit a mag-

yaroknak magukkal kell cipelniük Európába, de lehetünk erősítő, fiatalító hajtása is az ezeréves magyar nemzetnek.”

Vágy a befogadás iránt

Az EU-csatlakozásnak, a cigányság integrációjának két feltétele van: a tömeges szegénység legyőzése és a nemzeti befogadás, hangsúlyozta a képviselő.

Hozzáfűzte: egyik sem reménytelen, de mindkettőtől távol vagyunk. Farkas Flórián megállapította: „A cigányság egyházakba történő integrációja egyúttal nemzeti integráció is. A nyitásnak azonban nem csupán a cigányság felé kell irányulnia, hanem legalább ilyen mértékben a magyar

hívők felé is, hogy ne forduljon elő az a ma nem is egyedi eset, hogy a cigányokat befogadó templomból a magyarok kivonulnak. Az átlag cigány emberben nagyobb a befogadás iránti vágy és a beilleszkedési készség, mint az átlag magyar emberben a befogadási készség. Az átlag cigány emberben annyi visszautasításban, megáldoztatásban volt már része, hogy csoda kitartó nemzeti kötődése. A cigányellenesség nem felel meg sem az Evangélium szellemének, sem a magyar nemzeti érdekeknek, nem is beszélve a cigányság érdekeiről. Kimondhatjuk: a cigányellenesség saját magunk ellen irányuló bűn is egyben.”

Tóth Hajnal

Karácsonyi ünnepség

Farkas Flórián és Tőkés László

Ki világít a romatelepen?

Az egyik országos napilap arról adott hírt, hogy Karcagon anélkül kapcsolták vissza az áramot egyes családoknál, hogy a számlahátralékukat törlesztették volna, és ebben az érintetteknek állítólag az MSZP segített. A romák felhíborodásukban április 26-án a városháza elé mentek, majd a romatelepre hívták a média munkatársait.

A Pálya utcán **Kökény Rozália** örömmel mutatja, hogy neki már visszakapcsolta az áramszolgáltató a villanyt.

– Nagy tartozásom volt, ezért bementem Karcagon az MSZP-hez, hogy segítsenek rajtam. Ott felvilágosítottak, kellett írnom Budapestre, hogy nagyon sok, 120 ezer forint a villanyszámlám, s kevés, 14 ezer forint a nyugdíjam. Megírtam, hogy ezzel a kormánnyal, az MSZP-vel meg vagyok elégedve, és segítsenek abban, hogy részletekben fizethessek. Kaptam egy papírt, hogy engedélyezték ezt, kivittem a Titászhoz, és 10 800 forintjával fizetem a tartozást.

– Hogy lehet az, hogy Önnek máris vissza kap-

csolták az áramot, amikor még 100 ezer forinttal adós? – érdeklődtünk.

– Nem tudom, én kérelmet írtam, nagyon szegény vagyok. Az MSZP karcagi szervezetének köszönhetem, hogy ismét van áramunk. A gyerekeimmel nagyon örülök, hogy mielőtt a tartozásomat el kezdtem volna visszafizetni, visszakapcsolták az áramot.

Bene Rózsa nem így járt:

– Én is azt szeretném, ha visszakötnék nekem az áramot. Mi is megígértük, hogy szavazunk az MSZP-re. Öt kis családom van, egyedül nevelem őket. Remélem, hogy segítenek bennünket. De amikor elkezdtem indítani a kérelmet még a villanyórát is összetörték.

– Én is a Pálya utcán lakom – fordul hozzám **Balogh Ernőné**.

– Tizedmagammal lakom a házban. 27 ezer a villanyszámlám, hét iskolás gyereke van. Szeretném, ha ezt a 27 ezer forintot részletenként engednék fizetni. Ne kapcsolják ki a villanyt, hogy rendszeresen járathassam a gyerekeket az iskolába. 67 százalékos rokkantnyugdíjas nagybeteg asszony vagyok, ennyi lenne a ké-

résem. Engedjék el a tartozásom, nehogy villany nélkül maradjunk. Eddig minden hónapban fizettem, de ezt már nem tudom kifizetni. Ha egyszerre kifizetem, meghalunk éhen. Nem igazságos, hogy csak neki kötötték vissza – mutat **Kökény Rozáliára**.

Varga István, a cigány kisebbségi önkormányzat tagja és 10. számú választókörzet képviselője.

– Azért jöttünk ide, mert a cigánytelepen súlyos problémák vannak. Megkerestek a fogadóórán a romák, hogy egyetlenegy személy kapott ilyen segítséget. A részletfizetéssel nincs is gond, de még az első részletet sem fizette be és már volt nála áram. Más is megkapta a részletfizetést, de az utolsó csekk befizetése után kapta vissza az áramot, egy év múlva. Ez nem igazságos! Az emberektől lehet hallani, hogy melyik párt van itt a romatelepen, aki megpróbálja őket megvesztegetni, segíteni. Én pártoktól függetlenül csak azt kívánom, hogy az egész romatelepen tegyenek eleget, ne csak egy lakást kössenek be, hanem mindenkit, mert egy fecske nyarat nem csinál. Egy szavazattal az a párt nem sokat ér. Tegyenek meg mindent, hogy legyen a lakásokban

világítás, a gyermekek fürödni tudjanak.

Dr. Fazekas Sándor polgármestert is felkeresték a romák. A város első embere úgy véli, egészen meglepő dolog történt, ugyanis visszakötöttek fogyasztót az elektromos rendszerbe anélkül, hogy a tartozását kiegyenlítette volna. Korábban ugyanis ellentétes gyakorlatot lehet tapasztalni.

– Hozzám is eljutottak olyan hírek, hogy emögött politikai szándék húzódik meg. Ez elgondolkasztató, hiszen a nagyon nehéz sorsú embereknek a helyzetével próbálnak ilyen módon visszaélni. Ez etikai és más normákba is ütközik. Önkormányzatunk részéről igyekeznünk tisztán látni, hogy végleges álláspontot tudjunk kialakítani.

Az MSZP városi szervezetének vezetője, **Szabó Sándor** elutasítja a vádakat:

– Nekünk, az MSZP karcagi szervezetének ehhez egyáltalán nincs köze. Ilyen akciót nem indítottunk, nem szerveztünk és nem is fogunk. Visszautasítjuk ezt a rágalmaszt! Igyekeznünk mi is utána járni, ki járhat el helyettünk ilyen módon.

Daróczi Erzsébet
Új Néplap

HÍR - MIX

Farkas Antal példája

❖ **Varga Ilona**, a Cigány Félóra szerkesztő-riportere nagy figyelmet fordít arra, hogy műsorában rendszeresen bemutasson sikeres roma vállalkozókat. A március 26.-ai adásában **Váradi Anna** riporter mutatta be Farkas Antalt, aki rövid, de tanulságos áttekintést adott vállalkozásának sikereiről. Elmondta, hogy először a vendéglátóiparban próbálkozott sikert elérni, később társult egy osztrák vállalkozóval, s 2-3 vendéglátóipari egységet üzemeltettek. Merész lépésnek számított, amikor betonipari termékek gyártására tértek át.

Farkas Antal tanulságként mondta el, hogy minden vállalkozást kezdeményezőnek nagyon oda kell figyelni a gazdaság rezdüléseire. Így vált lehetővé, hogy a 10-15 személyt, elsősorban a családot és romákat foglalkoztató üzem kinőtte magát, s ma már félszáz munkaeőt foglalkoztatnak. Fontosnak tartotta a sikeres pályázatokat, s elmondta, hogy a munkaügyi központoknak jelentősebb szerepet kellene vállalni a szakmunkássá váló nevelésben-oktatásban, s ez esetben az Európai Unióba való részvételünk nyomán szakembereket is tudnának exportálni. Mert számolni kell azzal, hogy amilyen nehéz itthon romának lenni, legalább olyan nehéz lesz az EU-országokban magyarnak, ha nem szerez képesítést, főleg, ha roma. Farkas Antal roma vállalkozó sikerének záloga, a kitartás, a szorgalom, a tanulás, a sikeres pályázat-készítés, s az olyan vállalkozókkal való korrekt kapcsolatépítés, mint az ő osztrák partnere. Farkas Antal azt is bizonyította: igen is lehet szép sikereket elérni roma munkásokkal, akik szeretnek dolgozni, s vállalják a tanulást is.

/-kas/

Segély helyett munkát adnának

❖ Továbbra is folytatódik Kaposváron a Segély helyett munka nevű program. Tavaly 685 főt foglalkoztatott az önkormányzat, összesen 101 millió forint munkabért fizettek ki. Ez évre 140 millió forintnyi munkabért tervez a város, az ellátatlan munkanélküliek főleg a közterületek karbantartásában, takarításában segídeknek. Idén négy brigádvezető felügyeli a

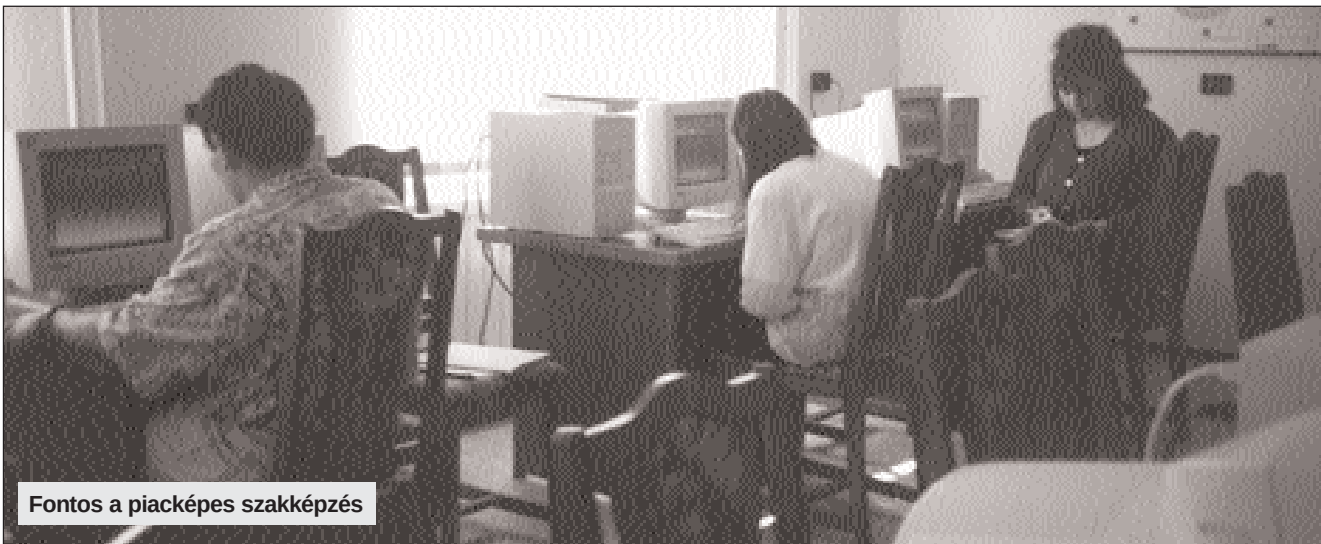
munkálatokat. A város önkormányzata benyújtotta köz-munkaprogram pályázatát, azonban ezzel nem nyertek. Módosítva, a zömében romák lakta területre (Kaposzentjakab és Cser városrésze) koncentrálni újra pályázik a város, itt a helyi hátrányos helyzetű romák munkálkodnának lakókörnyezetük rendbetételén.

Együttműködési megállapodás

❖ **Kiss Péter**, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter, **Burányi Sándor**, foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter, **Magyar Bálint** oktatási miniszter és **Rudi Zoltán**, a Magyar Televízió elnöke március 26-án együttműködési megállapodást írt alá az oktatás, a felnőttképzés és az egész életen át tartó tanulás feltételrendszerének és programjának korszerűsítéséről. Az élethosszig tartó tanulás támogatását kiemelt feladatként kezeli a kormány és a Magyar Televízió, ezért együttműködési megállapodásban rögzítették: egyetértene abban, hogy az egész életen át tartó tanulás, a felnőttképzés elterjesztése érdekében szükséges a nem hagyományos oktatási és képzési formák kialakítása.

Nyertek

❖ A karcagi önkormányzat sikeresen pályázott a hátrányos helyzetű, tartós munkanélküli - elsősorban cigány származású - lakosság foglalkoztatását, megélhetését, életkörülményeinek javítását szolgáló közmunkaprogram pályázatra. Az elnyert 10 millióból tizenöt embert foglalkoztatnak. A jelentős mértékű belvízkárok elkerülése érdekében a város a támogatásból folytatja a korábban megkezdett karbantartási-felújítási munkát. A szaktárcától elnyert 10 millióból 15 főt foglalkoztatnak hét hónapig belvíz-elvezetési munkákra. Mivel a cigány kisebbségi önkormányzattal együttműködést kötött a város a köz-munkaprogramra, így a dolgozók kiválasztásában ők is részt vettek. Az október 30-ig tartó programban több száz négyzetméteri belvízelvezető árok rendbetétele szerepel.

Fontos a piacképes szakképzés

A Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Program Irányító Hatósága (HEFOP IH) az Oktatási Minisztérium (OM) szakmai támogatásával és az OM Alapkezelő Igazgatósága közreműködésével pályázatot hirdet

„A hátrányos helyzetű tanulók integrációs felkészítésének támogatása intézményi együttműködés keretében a közoktatás területén”

A pályázati felhívás
hivatkozási száma:

HEFOP/2004/2.1.3

2. A pályázati program célkitűzése

A program a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét, továbbtanulását kívánja elősegíteni, javítva ezáltal esélyeiket a munkaerőpiacon való érvényesülésre és a társadalmi beilleszkedésre. A pályázat kiemelt célcsoportját jelentik a roma tanulók

3. Tevékenységek, földrajzi terület és a projektek időtartama

- (a) A pályázati program keretében támogatható tevékenységek

A program olyan intézményi együttműködések támogat, melyek célja az intézményi, települési, illetve térségi szinten meglévő szegregáció felszámolása, az integrációs tapasztalatok és jó gyakorlatok adaptációja, továbbfejlesztése és terjesztése. A program olyan pedagógiai környezet kialakítását támogatja – intézményi együttműködés során –, amely a szegregációmentes oktatás-szervezés révén minden egyes gyerek számára biztosítja képességei kibontakoztatását és a sikeres továbbtanulást. Célszerű kistérsé-

gi együttműködés keretei között pályázni, hiszen a program hasonló gondokkal küzdő, egymással napi kapcsolatban lévő, együtt gondolkodó, megoldásokat közösen kidolgozó intézményi társulások támogat, melyek biztosítják a program hosszú távú fenntarthatóságát.

- (b) A program célterülete Magyarország.
(c) A projektek minimális időtartama 10 hónap, maximális időtartama 24 hónap.

4. A pályázat keretében odaítélhető összes támogatás:

A támogatás összege 2004-es 2006 között 1800 millió Ft. Jelen pályázat keretében odaítélhető támogatás 656 millió Ft (melyből 492 millió Ft ESZA-támogatás, 164 millió Ft központi kormányzati forrásból történő finanszírozás). A támogatás a pályázatok kiértékelésének eredménye alapján kerül elosztásra.

A támogatás formája vissza nem térítendő támogatás.

5. Egy nyertes pályázó résztvétele odaítélhető legkisebb és legnagyobb támogatási összeg

Az egy pályázatra igényelhető támogatás összege minimum 12 millió Ft, maximum 15 millió Ft.

A pályázati részvételnek nem feltétele önerő biztosítása.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

6. Az elszámolható költségek köre

A 3 (a) pontban felsorolt tevékenységekkel kapcsolatosan számla ellenében támogatathatók az alábbi igénybe vett szolgáltatások:

- A projekt megvalósításban résztvevőkkel és a célcsoporttal kapcsolatos személyi jellegű költségek
- Beszerzések – A beszerzések maximum a projekt teljes költségvetésének 30%-a fordítható. Kizárólag a támogatott célok elérését közvetlenül szolgáló, elengedhetetlenül szükséges új és használt eszközök beszerzési értéke illetve épületek felújítási, átalakítási költsége számolható el.
- Lízing és bérlet
- Szolgáltatások igénybevételének költsége
- Adminisztratív költségek
- Értékcsokkenés
- Természetbeni hozzájárulások (csak önerőként)
- Rezsiköltségek (legfeljebb 7%)

A támogatott projekt megvalósítása során beszerzésre kerülő eszközök, szolgáltatások beszállítóit, illetve az épület-felújítások kivitelezőit a program megvalósításának időpontjában hatályos Közbeszerzési törvény szabályai szerint kell kiválasztani. A beszállító, illetve a kivitelező nem lehet a kedvezményezett partnere.

Az elszámolható költségekre vonatkozó részletes információt a Pályázati útmutató B/7. számú melléklete tartalmazza.

7. A támogatható pályázatok várható száma: 54

8. Kik lehetnek a pályázat kedvezményezettjei?

Pályázatot szervezetek vagy intézmények csak együttesen, konzorciumi formában nyújthatnak be.

A pályázó (konzorcium vezetője) lehet:

- költségvetési szerv és intézménye
- non-profit szervezet és intézménye

Konzorciumi partnerek lehetnek:

- költségvetési szerv és intézménye
- non-profit szervezet és intézménye
- kisebbségi önkormányzat
- kisebbségi önkormányzat intézménye

Profitorientált szervezet nem nyújthat be pályázatot.

9. A pályázók értesítése a támogatási döntésről

A pályázókat a támogatási döntésről az Irányító Hatóság várhatóan 2004. szeptember 16-ig írásban értesíti.

10. A pályázat elbírálásának kritériumai

A pályázatok elbírálása a Pályázati útmutatóban közölt formai, szakmai, és pénzügyi szempontok alapján történik.

11. A pályázat formai előírásai

A felhívás, a formanyomtatvány és mellékletei, az útmutató, valamint a támogatási szerződésminta együtt képezik a pályázati dokumentációt, és tartalmazzák a pályázáshoz szükséges összes feltételt.

A pályázatokat magyar nyelven, a Pályázati útmutatóhoz csatolt Pályázati formanyomtatványon kell benyújtani. A Formanyomtatvány formájában nem változtatható, a kitöltésre és benyújtásra vonatkozó utasításokat szigorúan be kell tartani.

12. A pályázatok benyújtásának módja, helye és határideje

A pályázatokat hiánytalanul, az előírt mellékletekkel együtt egy aláírt eredeti és öt másolat példányban, valamint elektronikus adathordozón (floppy, CD) tértivevényes küldeményként kell benyújtani az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatóságához (OMAI) az alábbi címre:

Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága
1245 Budapest, Pf. 1055

A pályázatok benyújtása **2004. június 1-ig** lehetséges. A pályázatok benyújtásának határideje alatt a postai feladás határidejét értjük, azt az időpontot, amikor a pályázatot még fel lehet adni tértivevényes postai küldeményként.

13. Részletes információk

A pályázati felhívás megjelenik az alábbi honlapokon:

www.hefop.hu
www.om.hu
www.oma.hu

A Pályázati útmutató és a Pályázati formanyomtatvány letölthető az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatóság honlapjáról, amelynek címe:

www.oma.hu

A pályázattal kapcsolatos további felvilágosítást a pályázati kódszám megjelölésével levélben, e-mailben vagy telefonon lehet kérni az alábbi címen:

Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatóság
Ügyfélszolgálati Iroda
1055 Budapest,

Bihari János u. 5.
e-mail: hefop2.1.3@oma.hu
Telefonszám: 301-3200
Fax: 301-3220

A pályázóknak kérdésüket legalább 11 nappal a pályázati határidő lejártá előtt el kell juttatni a fenti címre. A kérdéseket az OMAI öt munkanapon belül megválaszolja és nyilvánosságra hozza. A kérdések, illetve a rájuk adott válaszok a következő internetes honlapon jelennek meg:

www.oma.hu

A Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium fenntartja az útmutató megváltoztatásának jogát és ez a változtatás a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium HEFOP Irányító Hatósága honlapján (www.hefop.hu) történő megjelentetést követő hetedik napon lép életbe.

„Küzdelem a munka világából történő kirekesztődés ellen”

Az ESZA Európai Szociális Alap Nemzeti Program-irányító Iroda Társadalmi Szolgáltató Kht. – az Európai Unió és a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium közös finanszírozásában - pályázatot hirdet a HU 2003/004-347-05-03. „Küzdelem a munka világából történő kirekesztődés ellen” című Phare programra.

Közzétételi hivatkozási szám:
EuropeAid/119735/D/G/HU

Támogatható tevékenységek:

1. komponens: Legalább 50 fő tartós munkanélküli foglalkoztatása és komplex munkaerő-piaci (re)integrációja civil szervezetek, önkormányzatok vagy önkormányzati társulások kezdeményezéseinek alapuló, a helyi, térségi szociális szolgáltatások kapacitásbővítésére irányuló projektek megvalósításával.
2. komponens: Legalább 50 fő

halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma tartós munkanélküli foglalkoztatása és munkaerő-piaci (re)integrációja, életkörülményeik és szolgáltatásokhoz való hozzáférésük javítását szolgáló, helyi kezdeményezéseken alapuló projektek megvalósításával.

A támogatható projektek teljes időtartama:

1. komponens esetében 22 hónap,
2. komponens A típus esetében 13-16 hónap,
3. komponens B típus esetében 22 hónap.

A támogatható projektek költségvetése:

1. komponens esetében 660 és 820 ezer euró közötti,
 2. komponens A típus esetében 220 és 440 ezer euró közötti,
 3. komponens B típus esetében 660 és 820 ezer euró közötti.
- A teljes projekt költségvetés

minimum 10 százalékát a pályázónak, partnereinek vagy az együttműködő szervezeteknek társfinanszírozásként készpénzben kell biztosítania. A program teljes költségvetése 17,3 millió euró. A támogatható tevékenységek célterülete Magyarország.

A támogatható pályázók:

- önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit nem állami szervezet, vagy
- helyi (települési) önkormányzat, illetve megyei / fővárosi önkormányzat, vagy
- helyi önkormányzatok állandó, vagy a pályázat megvalósítása érdekében létrejött társulása.

A pályázatok kizárólag más szervezetekkel alkotott partnerségben nyújthatók be. A partnerek székhelye lehet Magyarországon, vagy az Európai Unió tagállamaiban, illetve a Phare országokban, vagy Cipruson, Máltán, Törökor-

szágban.

A teljes pályázati dokumentáció elérhető az ESZA Kht. honlapján (www.esf.hu)

A pályázatok beérkezésének határideje:

2004. július 23. 14 óra

A rovatot a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium támogatta.

Józsa Zoltán

Tehetségkutató verseny az ózdi kollégiumban

A pedagógiát jellemezze a szaktárgyi tudás, egy módszertani gazdagság és a kreativitás

Nagy érdeklődéssel kísért megyei tehetségkutató versenyt rendeztek január 30-án az ózdi Ady Endre Kollégiumban. A résztvevő tanulók, akik hátrányos helyzetű családokban élnek Borsod megye különböző településeiről érkeztek a vetélkedőre. A rendezvényt támogatta a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Kisebbségi Bizottsága és a B-A-Z megyei Közoktatásért Közalapítvány.

142 feladatlap érkezett vissza a megye általános iskoláiból a B-A-Z megyei Önkormányzat Hivatala Oktatási és Mű-

velődési Főosztályára, hiszen a vetélkedés célja az volt, hogy minél jobb képességű tanulók ismerkedjenek meg az ózdi tehetséggondozó kollégium belső világával. 2003. szeptemberében indult a nagy volumenű vetélkedés annak érdekében, hogy a 7. és 8. osztályban tanuló fiatalokat inspirálja a továbbtanulás, a tudás magasabb szinten történő elsajátítására. Több forduló zajlott, s a legeredményesebb diákok kaptak meghívást az ózdi döntőre, ahol nem egy-egy tantárgy kérdései szerepeltek.

Nem, a lexikális tudásra

Sarka Ferenc, az oktatási és művelődési főosztály vezetője beszédében hangsúlyozta, hogy nem a lexikális tudásra kíváncsiak, inkább a

feladatmegoldó képesség, valamint a kreativitás domináljon a feladatlapok kiértékelésénél. Mint mondta, az elemzés során nem kevés eredeti ötlettel találkoztak. Sarka Ferenc arról is tájékoztatta a megjelent diákokat, szülőket és pedagógusokat, hogy 2004. szeptember 1-jétől az ózdi Ady Kollégium és a József Attila Gimnázium közösen indítja a pályázaton elnyert Arany János Programot.

– Az Oktatási Minisztérium által támogatott programot felkarolta és segíteni fogja a Miskolci Egyetem Neveléstudományi Tanszéke is. Tehát a felsőoktatási, tudományos háttér is itt áll a program mögött. Ebben a kollégiumban hamarosan megjelennek a ME Neveléstudományi Tanszéke végzős hallgatói, akik tanítási gyakorlataikat itt fogják letölteni. Kísérleti jelleggel készülnek a tanulás módszertani programok (önismeret, kommunikáció, konfliktuskezelés) annak érdekében, hogy sikeresen kezdhesék meg a fiatalok a tanulmányaikat – mondta Sarka Ferenc.

Új kihívások a tehetséggondozásban

A tájékoztató után a több mint 30 diák a kollégium első emeleti termében kezdte meg a „szellemi párbajt” a döntő keretében. Az Arany János Program első alkalommal indul az ózdi térségben, s a következő tanévben kilencedik évfolyam indul 25 tanulóval, akiknek ez a közép-

iskolai felkészítést szolgálja. S aztán dönthetnek arról, hogy maradnak-e gimnáziumi tanulók, vagy másik középiskolai oktatási intézményben tanulnak tovább. Sarka úr „Új kihívások a tehetséggondozásban” című szakmai előadásában rámutatott arra, hogy a felvételin lexikális ismereteket és tudást kérnek a diákoktól. A követelményrendszerek nem úgy alakulnak ma Magyarországon, ahogyan azt a fiatalok személyiség állapota elvárna. A családi szocializáció, a családok összetartó ereje nem pozitív irányba változott, így ennek követelménye lett a diák viselkedésének változása, a tanulásra gyakorolt hatása. Rengeteg olyan feladatot kapott az iskola, ami a nevelő munkáján felül szociálpolitikai és foglalkoztatáspolitikai kérdéssé vált az elmúlt időszakban. Mint mondta, paradigma változásra van szükség a ma közoktatásában.

– Fontosnak tartom az informatikának a megjelenését a magyar közoktatásban. Az elkövetkező időszakban az informatikai, az idegen nyelvi ismeretekre Magyarországon mindenkinek nagy szüksége lesz. A jövőben a pedagógusainkat és az iskoláinkat jellemezze a szaktárgyi tudás, egy módszertani gazdagság és a kreativitás. Változzon a tanulás szervezésének folyamata az intézményekben, s egy munkáltató jellegű iskola valósuljon meg – jelentette ki a főosztályvezető.

Sarka Ferenc: „a kreativitás domináljon”

Hideg Imre főtanácsos Fotók: Józsa Zoltán

Felhívni a figyelmet

A tehetségkutató verseny ötlete **Hidegh Imrétől** származott, aki a B-A-Z Megyei Önkormányzat Oktatási és Művelődési Főosztályának tanácsosa. Érdeklődésünkre lapunkat arról tájékoztatta,

hogy a vetélkedő során inkább a tanulók képességeinek felfedezése, nem pedig a tárgyi tudás mérése volt a fő cél. A logikai és nyelvi jellegű feladatok azt is szolgálták, hogy a diákok mennyire tudnak önállóan dolgozni.

– Alapvető célunk, hogy felhívjuk a figyelmet a kollégiumra, a lehetőségre, amit a hátrányos helyzetű tanulóknak ez az intézmény jelent. A kollégiumban ingyenesen tanulhatnak, minden lehetőséget megkaphatnak, csak a saját kitartásukon, tudásukon múlik, hogy meddig jutnak el majd a tanulásban, az életútjukon. A másfél éve működő kollégiumban közel 40 diák tanul, akiknek a száma százra fog emelkedni belátható időn belül. Fő célunk, hogy a 100 gyerek minél szélesebb körből kerülhessen ki, hogy tényleg a tehetséges gyerekek kerüljenek be, ami nem feltétlenül azonos a jó tanuló című kategóriával. Jó képességeket jelöl, amiket itt pedagógiai segítséggel tovább lehet fejleszteni.

A versenynek üzenete is van...

– Kérni szeretném, ha bármelyik iskolában vannak olyan hátrányos helyzetű roma és magyar gyerekek, akikről tudják a pedagógusok, hogy sokkal többre hivatott lenne képessége folytán, de a szociális, családi körülmények miatt erre nincs lehetőség, azt jelezzék nekünk! Ózdon a kollégiumnak, a B-A-Z Megyei Önkormányzatnak. Megvannak a szellemi és anyagi eszközeink, hogy segítsük az ilyen tanulót.

A verseny helyezettjei értékes díjakat kaptak. Kiemelkedő munkájáért a zsűri külön megdicsérte a zádorfalvi **Kiss Évát**, aki a legtöbb pontszámot kapta dolgozatára.

CKÖ

Oklevél a legjobbaknak

Ünnepélyes testületi ülés Nyíregyházán

Barátságot kereső-építő, a társadalmi munkát értékelő és elismerő bensőséges képviselőtestületi ülésre invitálta a meghívottakat, **Csabai Lászlónét**, Nyíregyháza polgármesterét, partnervállalatok vezetőit, roma civil szervezeteket, s természetesen a cigány képviselőket, a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Cigány Önkormányzatának elnöke, **Balogh Artúr** február 28-án a város Honvéd utcai Művelődési Házában.

Azt, hogy nem szokványos riposoztó, vitára inspiráló, inkább ünnepélyes testületi ülésre szól a meghívó, bizonyítja az, hogy a roma önkormányzat munkáját segítő és elismerő oklevelek átnyújtásáról szólt, no és persze élő cigányzene mellett eltöltendő díszvacsoráról. Hogyne lett volna ünnepélyes ez az este, amelyet arra szánt a cigány önkormányzat, hogy

nem csak kezét nyújtotta, de elismeréssel is megköszönte azt a munkát roma és nem roma embereknek, amit az együttműködés, a közös munka sikere érdekében végeztek.

Első alkalom volt ez, amikor a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Cigány Önkormányzata egy asztalhoz invitálta aktivistáit és megjutalmazta őket. Volt valami példaértéke annak, hogy a „legszegényebb kisebbség, a romák adtak át elismeréseket olyan nem cigány embereknek is, akik korábban is segítettek, s nem utasították el a feléjük nyújtott kezét.” Balogh Artúr elnök átfogóan értékelte az elmúlt időszakban végzett önkormányzati munkát, azokat a kezdeti sikereket, amelyeket a polgármesteri hivatal vezetésével elért a munkanélküliség csökkentésében, a Huszár-telepi és a Títel utcai roma telepek korszerűsítésére kiírt pályázatok elnyerésében, a közmunká-

ra kiírt pályázat végrehajtásában, amelynek nyomán sok roma jutott megélhetéshez. Kérte a polgármester asszony segítségét a jövőben is. Személyenként értékelte az elismerésre érdemesítettek munkáját.

Csabai Lászlóné, a város polgármestere szólt arról, hogy a rendszerváltás valóban legjelentősebb kárvallottjai a cigányok, akik egyik napról a másikra veszítették el a munkahelyüket, kenyér nélkül maradtak roma családok ezrei. Majd elismeréssel szólt a sok gonddal-bajjal küszködő, de sokszor felesleges vitáktól sem mentes roma önkormányzatról, s ígéretet tett arra, hogy a munkanélküliség csökkentésében a szorító szociális gondok enyhítésében a jövőben is segíteni fog.

Hídépítő tanácskozás volt ez. A magyar-roma közös balladakincs egyik gyöngyszemét a magas Déva vára építését emlí-

tették, amelynek 68 szép változatát őrizte meg a háromszéki magyar nyelven beszélő cigányság. Csakhogy ott a 12 köműves hiába építette nappal a várat, éjszaka leomlott, s fordítva is így volt. Itt egy olyan híd építéséről van szó, amelyet mindkét oldalon építenek, hogy találkozzon egymással cigány és magyar, s erősítsék a barátságot.

Oklevéllel és ajándékkal jutalmazták **Pongó Károlyt**, a roma együttes vezetőjét, **Balogh Albertet**, a Roma Jogvédő Iroda vezetőjét, az OCO képviselőjét, **Faragó Sándorné** Vöröskeresztes aktivistát, **Bihariné Körösi Erzsébet** adminisztrátort, **Lőkös Sándort**, a Keleti Ébredés Kft. Közalapítvány Kuratóriumának elnökét, **Csorba Miklósné** roma képviselőt, s **Váriné Hokk Ágnes**t, a polgármesteri hivatal dolgozóját.

/f./

Kisegítő iskola: zsákutca!

Hatékony, hatásos és mindeddig bevált eszköze-módszere az elkülönítésnek, a kirekesztésnek, amikor a roma gyerekeket eleve fel sem veszik, vagy egy-két év után arra hivatkozva, hogy „kezelhetetlenek”, kisegítő iskolába utalják.

Szociológusok, akik szinte rendszeresen lelkiismeretesen végzik a kutatásokat készítik érdemi, figyelmet felkeltő felméréseket: mindannyiszor megállapítják, hogy nincs, vagy alig van észlelhető haladás e fontos tanügyi kérdésben. Valójában sutba dobják az arra illetékesek e sok munkát igénylő tudományos munkát.

Neményi Mária szociológus által végzett legutóbbi elemzés kimutatta: a kisegítő iskolába való áthelyezésnek alig 30(!) százaléka indokolt orvosi, kórtani okok miatt. A többi esetben

inkább szubjektív szempontok, a szociális körülmények alapján döntenek. Ezt állapították meg azok a felmérések, melyek a hátrányos helyzetű gyerekek speciális iskolákba kerülésének okait vizsgálják.

Az oktatási tárca ellenezheti ezt az abnormális helyzetet, papírhatalunk az esélyegyenlőségről, szólhatunk szép, meghatározó szavakkal róla, s még pozitív példákat is említhetünk, amikor a felnövekvő, legfiatalabb nemzedék úgy érzi, hogy kirekesztett, megbélyegzett. Vajon miért nem történik ez ügyekben érdemi intézkedés?!

A felmérésekből egyértelműen kiderült, hogy a hat-hét éves, rosszul teljesítő, szociálisan hátrányban lévő szegény, elsősorban roma gyerekeket nem fogadják szívesen az iskolák jelentős részében. Ha be is kerülnek, tények bizonyítják, hogy egy-két év múlva kibuknak. Mert az oktatási rendszerünk érezhetően kirekesztő!

S úgy tűnik, hiába minden igyekezet, mert, mintahogy azt Neményi Mária szociológus Roma gyerekek a kisegítő isko-

lakban a Népszabadság március 3-ai számában közölt jegyzetében megállapítja: „...,az előző hat évben végzett kutatások óta a helyzet csak romlott.” Mostanság egy roma gyereknek kétszer-háromszor akkora az esélye arra, hogy kisegítő iskolába kerüljön, mint más gyerekeknek.

A kisegítő iskola zsákutca, mert tanrendje jelentősen eltér a hagyományostól. Olyan tantárgyakat meg nem is oktatnak nem is tanulnak a gyerekek, amelyek a tovább tanuláshoz elengedhetetlenek. Így aztán nincs mit csodálkozni azon, hogy mind többen lesznek társadalmi és munkaerő-piaci szempontból is elmaradottak, támogatásra szorulóak.

A felmérésekből kiderült: azok a gyerekek kerülnek jelentős mértékben eltérő tantervű osztályokba, akiknél az elmaradás elsősorban szociális és neveltetési okokra vezethető vissza. S vajon nem érdekes, hogy azonos képességek esetében az etnikai hovatartozás dönt? S „természetes”, hogy kikerül kisegítő iskolába, és ki

megy a „normálisba”? Ezt az elemzést alátámasztja a statisztika is, mely szerint a kisegítő iskolákban tanulók kilencven (!) százaléka roma! A többségi társadalomhoz tartozók meg tudják akadályozni, hogy csemetéik a kisegítő iskolákba kerüljenek.

Téves a szelektálás útja-módja is. És hamis! Az érintettek többsége táplálkozási hiányokkal, betegségekkel, ismerethiánnyal, sok esetben nyelvi hátránnyal küzdve érte el az iskoláskort. Csakhogy ezek nincsenek összefüggésben az értelmi fogyatékkal! A gondok megoldásának kulcsa az oktatási tárca, pontosabban a pedagógusok kezében van. A szakértői bizottságok felkészültek, jól működnek, a pedagógusok viszont még mindig nem szerezték meg az integrált oktatáshoz szükséges ismereteket, az intézményekben hiányoznak a szakemberek. Legfőképpen azonban az akarat, az elszántság, a másokat emlegetett pedagógusi hivatástudat.

Farkas Kálmán

Fotó: LD Archívum

Szécsi Magda

„Hóvirág, gomba, csiga, meg amit a jó isten ad...”

Március van. Szakad a hó. Késő éjjel vidéki asszonyok ülnek a keletkező-pályaudvar padjain a postavonatra várva, ami reggelre Barcsig, Pécsig vagy ki tudja meddig szállítja még őket, hogy ledőlhessenek végre a zsákfalukban otthonnak nevezett vackaikra. A nagybani kereskedők megbízottjai már kifizették az asszonyokat. Ma hóvirágot hoztak a főváros asszonyainak a vidéki asszonyok, akik nem szoktak virágot kapni, talán ezért is őrzik féltő szeretettel a rég múlt esküvők bokrétaát. Nekik a kis hóvirág csokor, hajnali ébredést, sok kilométer gyaloglást, hajlongást, elgémberedett ujjakat és kenyeret jelent. Soha nem jut eszünkbe, hogy kerül, milyen utat jár be a vázánkban pompázó pici virág. Asszonyok szedik őket erdők mélyéről, akiknek könnye is kicsordul a metsző hidegtől. Filléreket kapnak a csokrokért, de ezért is hálásak a sorsnak. Mert van, hogy kizárólag ebből tud életben maradni egy falun élő család. A postavonatra várakozók között ül Erzsi néni is, egy keserű arcú cigányasszony, aki kékszínű mosogatókesztyűbe bújtatta sebekét nedvedző kezét. Ez a gumikesztyű volt az, amiért őt választottam beszélgető társamul ezen a hideg éjszakán. „Félre kezeltek a kórházban. Rossz gyógyszert adtak. Kihólyagosodott a bőröm... Eleven seb a kezem és

nincs segítség...” – mondta mély rekedt hangon, tökéletesen fogalmazva meg baját. Hát, így elegyedtünk szóba, én az álmatlanságban szenvedő, és Erzsi néni, aki mindig csak aludna, hogy ne is tudjon a világról, de nem teheti, mert mint mondta, az államtól éhen is halhatna, ha elő nem teremné magának a minden napi betevőt.

Beás cigány családba születtem, ami voltaképpen nem is jelentett semmit, csak két nyelven tudtam beszélni. Amúgy úgy éltünk, mint a magyarok. Szegényen. Öten voltunk testvérek. Már gyerekként a Tsz-ben kapáltunk. Bolond aki azt mondja, hogy a cigány nem szeret dolgozni! Az ilyen azt sem tudja mit beszél, mert apám, anyám, a testvéreim meg én is agyon dolgoztunk az életünket, mint mások. Minden munkát elvállaltunk a faluban, de még Vízvárra is átjártunk tapasztani, disznóvágáskor belet mosni és apám sírását is vállalt néha, ha őt keresték meg ezzel. De aztán, hogy rádőlt a föld egyszer sírás közben, a 70-es években, onnantól nem ástott sírt többet semmi pénzért. Anyám se engedte volna. Apám öreg és gyenge volt már, de az utolsó percig eljárt a Tsz-be kapálni, amíg az a dolog nem történt vele... A kocsmában...

Nem sok iskolát végeztünk, mert enni fontosabb volt, mint ülni az

iskolában, és tudni, hogy ottthon nincs ennivaló. „Az iskola a gazdagoknak való!” Apám ezt mondta mindig. Főleg, mert mi öten lányok voltunk. Hát, nem igen tanultunk. Azért nem fizettek a kapálásért. Aztán 16–20 évesen szétrepültek a testvéreim. Ki férjhez ment, ki pestre költözött munkásszállóba, én meg a barcsi hajójavítóba mentem betanított munkásnak. Hosszú évekig dolgoztam ott. A hajót darabjaira kellett szétszedni. Férfimunka volt, mégis nők csinálták, nem tudom miért. Hegesztettünk, festettünk, meg hát amit kellett. Jól megfizették, de 15 év után a tüdőm miatt elküldtek. Hazaköltöztem anyámhoz, aki addigra teljesen egyedül volt. Apámat megkéselték a kocsmában, mert igazságtalannak találta, hogy ugyan annyi munkáért kevesebb pénzt kap, mint a magyarok, és hát vitába keveredett és megölték. Soha nem tudtuk meg, hogy ki szúrta le...

Anyámnak nem volt nyugdíja. A tanácstól, mint öregnek, járt volna a védőnő szerint ebéd ingyen, de nem kapott még sem. Ezért elkezdtem az erdőből élni. Gombát szedtem, eladtam. Csigát szedtem, eladtam. Tőlem a felvásárló 30 forintért vett át 1 kilót, míg a magyaroktól 90 forintért, de inkább nem szóltam semmit, mert nekünk a kevés is az életet jelentette, és ugye nem akartam bajba keveredni, mint az apám...

Most hóvirágot szedtem az erdőben meg a dombon, az elhagyott katonai bunkerek mellett. Ott sok virág van, csak öreg vagyok már megkapaszkodni. Sokszor legurulok a jeges dombról, de mindig visszamászok, mert kell a hóvirág, hogy itt pesten el tudjam adni a nagykereskedőknek. Pécsen meg Barcsen nem veszik át tőlem, túl sokan élünk ebből. Egy hétig szedem, csokorba kötöm és 2–3 dobozzal felhozom Pestre. Anynyit adnak érte, hogy 2-3 napig nincs gondom az élelemre, de húst így sem veszek. Nekem mindegy, mit szedek. Hóvirág, gomba, csiga, meg amit a jó isten ad, csak tudjak ennivalót venni. Barkát is szedtem, de azt ellopták tőlem a vonaton, míg aludtam.

Nem félek a haláltól, csak attól, hogy nem lesz aki eltemessen, mert nincs miből. Anyám 10 éve, hogy meghalt. Előtte 20 évig vérzett, de nem ment orvoshoz, nem akarta, hogy a ruhája alá nézzen egy idegen ember. Röstelte. Őt így nevelték. Míg élt nem vett a szájába tablettát. Minket is otthon szült meg a földes szobában egyedül.

Szerelem? Jaj, miket kérdez maga! Nem voltam én szerelmes! Nekem nem kellett ember soha! Lenéztek minket a faluban, tudja hogy van ez... A testvéreim is mind, nem falubelit vá-

lasztott. Azért, volt egy magyar gyerek, aki úgy tetszegetett nekem, de az magasra nézett, nem a falu vége felé. Amikor megnősült, el is mentem a hajójavítóba dolgozni. Nem kellett nekem a szerelem soha! Hogy miért? Hát, hogy is mondjam... Lehet, hogy megfogadtam, már nem tudom... Az elemiben a tanító mindig lekurvázta a cigány kislányokat, hát persze engem is... Ha elkéztünk azért. Ha nem vittünk fát a kályhába, akkor azért. De otthon se volt fa, miből vittünk volna az iskolába... Apámnak soha nem mondtam minek hív a tanító. Az én apám ideges egy ember volt... Hát jobb volt a békeesség, csak tudja nagyon rösteltem magam a többi gyerek előtt. Nem szerettem én iskolába járni. A fejem sem fogott úgy mint a többinek. Valahogy nincs jó emlékem erről. Nem is szoktam rágon-dolni, csak most, hogy maga kérdezi...

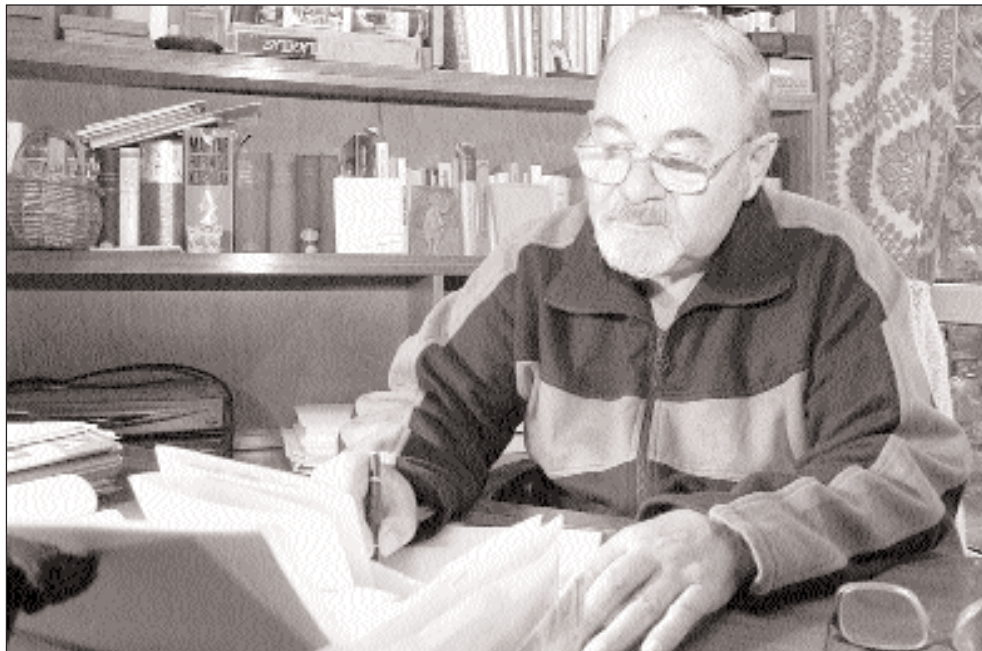
Várom, hogy nyíljon az ibolya, hogy legyen gomba meg csiga. Csak ezzel törődök. Meg templomba járok. Az jó.

Hogy mire születtem? Hát én azt nem tudom. Azt csak a jó isten tudja. Én csak éltem, hát mit csináltam volna? Nahát, hogy maga miket kérdez! Tőlem nem szoktak kérdezni semmit. Még azt sem, hogy vagyok...

Farkas Kálmán:

Ember a viharban (memoár)

részlet

A szerkesztőségi munkarend szerint az volt a szokás, hogy reggelente nyitó értekezlettel kezdődött a nap, s a másnapi lapba kerülő jelentősebb írásokat az ügyelet szerkesztő vezetésével számba vettük. A vezércikkeket a szerzője felolvasta, s a szerkesztőbizottság vagy jóváhagyta, itt-ott átirást kért, vagy alkalmatlannak találta. Amikor Siklósi megérkezett az értekezletre ott ültünk valamennyien a hosszú asztal körül. Szótlanul felálltunk.

Az a baloldali ember vesse rám és kollégáimra az első követ, aki akkor másként érzett volna. Mindezzel együtt a Kelet-Magyarország szerkesztőségének, ennek a kollektívának volt valami vonzó, emberi alkotó légköre, a kisebb összekoccanások ellenére is összetartó ereje, amelyre ma is büszke vagyok. Valóban azt tapasztaltam, hogy a vezető személyisége, mentalitása, magatartása, vezetési stílusa rányomja bélyegét a kollek-

tívára, beosztottjaira. Szerencsés alkatú, jó szellemű, demokratikus vezetést megvalósítani kívánó ember volt Siklósi. Meghallgatta az újságíró gyakornokot, s ha úgy ítélte meg, hogy annak van igaza, nem szégyellte elismerni. Nem csinált presztízskérdést belőle. Velem egy Népfontraól szóló cikkkel kapcsolatban esett meg, hogy immár harmadszori átirás után sem találtam meg a megfelelő hangot, mert valójában nem éreztem magaménak a témát, nem voltam képes ráhangolódni. Ezt én őszintén megvallottam Siklósinak: „Én ezt nem tudom megírni, nem vagyok rá képes.” Nem erőszakoskodott, de nem is vont le belőle messzemenő következtetést. Végül is ő írta meg. Soha nem emelte fel a hangját. Nem is tűrte, hogy közülünk valaki a másokra hangoskodjon.

Siklósi Norbert jószemű főszerkesztő volt. Megérezte, mikor van az a pillanat, amikor kihajtotta magát a gárda. Elrendelte – természetesen nem

kötelezően – a reggeli tornát, mozgást. Nyáron reggelente a munkát a Bujtoson, a város akkori egyetlen sportpályáján kezdtük. Futással, s aztán labdarúgó-mérkőzéseket vívtunk egymással. Olyanok is rúgták a bőrt, akik soha nem próbálták. Néha a nagy forróságot csak úgy tudtuk elviselni, hogy locsoltuk egymást a szerkesztőségi szobákban. Amikor Siklósi megérkezett, úszott az egész redakció. Hajókirándulásra jártunk, s nem egyszer történt meg, hogy összedobott pénzből, kis szakszervezeti segítséggel bográcsgulyást főzött Hammel József a nagy udvarú Körte utcai bérház bokros, fás árnyékában. Ott volt az egész gárda.

A Kelet-Magyarország szerkesztőségében tanultam rendet, fegyelmet, precizitást, s nőtt meg a szememben a személyi felelősség, mint újságírói(!) magatartás mellett a kollektív munkának az értéke. Megtanul-

tam: lehetsz bármilyen isteni tehetséggel megáldva, felkészült, szorgalmas, ha munkád terméke – a cikk, a riport, a hír és a többi – s egyáltalán egész személyiséged nem kapcsolódik a laphoz, nem lehetsz sikeres, s az újság sem válhat igazán szellemi kenyérévé az olvasónak.

Úgy kapcsolódnak egymásba és egymáshoz a különböző műfajú írások, a hírektől kezdve a sportról szóló írásokig, mint a fogaskerekek. Ha egy hibás, hiteltelen, hiteltelenné válhat az egész újság, s általa a lapot készítő gárda. Igaztalanok lennénk, ha mostani szemmel, az akkori politikai és társadalmi viszonyokból kiemelve, a korszakra jellemző aspektustól függetlenül minősíteném az újságot. Nem lehet. Ám arra ügylt ez a gárda és vezetői, hogy ne lihegjük túl a politikát és ideológiát, hitvallásunkat, nem volt „véresszájú”, igyekezett lojálisnak maradni, sőt kritikai hangját is megtartani. Ez az utóbbi, ha olykor élesebbre sikerült, akkor is átmert a szűrőn, s az önkontroll megtartása mellett is utat talált a vajt fülű olvasóhoz, aki kihallotta az írásból, amit a szerző akart.

Olykor a császárnak is áldoztunk, ha nem akartunk ujjat húzni a hatalommal, s ha megakartunk maradni a pályán. Jó és hűséges segítőtársam volt ebben az a Kopka János, akivel közös volt a szerkesztőségi daráló, a munka, s nem utolsó sorban kölcsönös csóróságunk. No és persze a „mennyország”, vagyis a Virágh-utcán Fiedler Jani bácsi által Tállyán termelt bor, melyet a lakásán, a gyönyörűsége, hatalmas diófák alatti kecskelábú asztalon csak fél-literes butéliából kortyolgattunk. A Virágh utcai Fiedler-porta volt a mi második egyetemünk. Itt vitattunk meg írásokat, a szerkesztőségi életet, s politizáltunk szabadabban, mindenféle félelem nélkül. Általában a K. J., P. G., B. J. és Farkas Kálmán négyes fogat járt együtt, s ha volt egy kevéske vadpénzünk a prémium-

ból, a rádióknak írt cikkek honoráriumából, akkor a Zrínyi Ilona utcai húsboltban a kapitányos termetű, szemüveges, de aranyos tirpáklánytól, Ilonától egy fél kiló lecsókolbászt vetünk, hozzá mustárt, hozzá friss puha kenyeret, s elvonultunk a mennyországba. Nem volt az ivászat, inkább hasonlított szertartásra, a tokaji iránt érzett szeretetre. Soha nem léptük túl a határt. Erre leginkább a városban köztisztviselőknek örvendő nyugdíjas tanár, János bácsi ügyelt. Soha nem adott egy fél liter tokajinál többet. Ezt, ahányan voltunk, legfeljebb megismételhetjük, de leginkább csak a harmadik butélig „mentünk” el. Ha nagyon könyörögtünk, s János bácsi úgy ítélte meg, akkor azt mondta: No, akkor még egy Szent János áldás, és tovább semmi.

Nem emlékszem rá, hogy egyetlen kollégám akadt volna, aki komolyan, gúnyból, mellőzésből, lenézésből, egy szóval is célzott volna roma származásomra. Demokratikus felfogású, humanista elveket valló, segítő szándékú újságírók, szerkesztők voltak, s inkább összetartóak, mint széthúzóak. A Kelet-Magyarország szerkesztőségére a szabadabb, nyílt, s a kritikus időkben is tapasztalható ellenzéki felfogás, a dogmatizmus, a sematizmus elvetése, a személyei kultusz elleni olykor nem is oly csendes tiltakozás volt a jellemző. Sokszor szembe mentünk az „árral”, a pártbizottságon egyes, mindent túllihető néhány szektás, dogmatista vezetővel. Ezekről jószerével elsősorban a pragmatizmusunk védett, s amiről úgy láttuk nem jó nekünk, az nem lehet jó másnak sem. Megőriztük életközösségünket, a „néphez” való tartozásunkat. Az újságírásban akkor divatos, ám eléggé nevetséges szovjet mintára hivatkozó példák ellen lázadoztunk. Ne gondoljon senki valamiféle nagy hőstetterre, de arra igen, hogy túljárva a lehetetlent követelők eszén, még kegyes hazugságot is vállaltunk, nem egyszer.

Soha nem felejttem el, amikor K. J.-t azzal a feladattal bízták meg, hogy a legnagyobb nyári munka, az aratás (!) idején ke-

ressünk egy olyan pártbizalmi, aki ott kinn a helyszínen, a nagy forróságban, az aratás irtalmatlan nehéz munkájának kellős közepén, pártcsoport naplót vezet a hozzá tartozó párttagok munkájáról, magatartásáról, munkaversenyben elért sikereiről. Enyhén szólva megmosolyogtuk, s jól tudtuk mindketten, hogy ilyen embert héthatarban sem találunk. S aki ilyet kitalált, annak valami baja van. Az írás mégis megszületett. Főleg K. J. leleménységének köszönhetően. Egyik falu szélén egy árokparton kockás füzetet nevezünk ki naplónak, s kitalált nevekké, a fejünkben született és megfogant leleményekkel olyan pártbizalmi naplót kanyarítottunk, hogy magunk is csodálunk.

Szüleményünk „sikerral” járt, megjelent a lapban. Sokáig titokban tartottuk, hogyan is született az az ominózus írás, amelyen hosszú ideig derültünk, s ha valahol szóba került, megmosolyogták, mint a dogmatizmusra, a sematizmusra jellemző újságírói módszert.

Rettenetes nagy csóróságban éltünk. Ha emlékezem nem csal, egy napidíj 31 forint volt. Ennyiből Vásárosnaményben, Mátészalkán, Kisvárdán az éttermekben el lehetett fogyasztani egy menüt. Valamilyen levest, főzeléket feltétellel. Csakhogy sokszor ennyire sem tellett. Az üzletek kongtak az ürességtől, nem volt kenyér, péksütemény. K.-val kekszet ettünk addig, míg be nem jutottunk Nyíregyházára, hogy megebédeljünk a megyei pártbizottság konyháján, ahol „befogadták” az újságírókat és a lapkiadó dolgozóit is.

Sokszor alig vártuk az ebéd idejét. Igyekeztünk haza, hogy legalább naponta egyszer jól lakjunk. Jó étvágyú fiatal emberek voltunk, s mindig farkaséhesek. S, szinte szédülésig korgó gyomorral ültünk le az asztalhoz a kapitányos termetű, kitűnően főző Marika néni konyháján a megyei pártbizottság éttermében, a fehér házban, ahol nagy pusztítást tudtunk végezni. Olyanok voltunk, mint a lakodalmi vacsorán. Sok esetet tudnék említeni,

de illusztrációként egyről szólnék. Arról a nevezetes napról, amikor bekövélyogtunk K. J.-val az étterembe az ebéddő vége előtt néhány perccel. Egy hatalmas tál bablevest kebeleztünk be pillanatok alatt, s legalább négy adag túros tésztát. Kevesen látták, de megcsodálták. Marika néni, ez a hatalmas asszony elképedve mosolygott.

Összes gondjával-bajával, szinte valamennyiünket ért kisebb-nagyobb sérelmekkel, olykor egyes keményfejű funkcionáriusok részéről ért emberi megaláztatás elviselésével igyekeztünk második otthonunkká tenni a szerkesztőséget. Ha valamelyik fejes fentről a fehérházból szólt, mert neki valami nem tetszett, ezt rendszeresen a lap főszerkesztőjével, ha nem találták, akkor a helyettesével vagy az olvasószerkesztővel közölte. Felkészültségükhöz, vérmérsékletükhöz mérten ezekre a „letolásokra” különbözőképpen reagáltak. Legtöbbször ők fogták fel az „ütéseket”. Becsületükre legyen mondván állták, sokszor nem is tudtunk róla, hogy melyikünk írásába kifogásolt X vagy Y valamit. Ügyeltek arra, hogy a Kelet-Magyarország szerkesztőségének alkotói légköre lehetőleg ne csorbuljon. Nem engedték, hogy az én vagy a másik kollégám lelki világába belerondítsanak. Pedig ~~meghatározták~~ volna kezeiket.

Nem tudom, mert nem tapasztaltam, milyen volt más redakciókban a fegyelem, a közösségi szellem, a szolidaritás. Honnan is tudhatnám, hiszen csaknem 40 esztendő egy helyen a Kelet-Magyarországnál szolgáltam. Csak tájékozódásokon hallottam a kollégáktól, milyen diktatórikus módszerekkel vezetik a redakciót másutt egyes főszerkesztők. S míg más szerkesztőség olyan volt, mint az átjáróház, a miénk nem. Természetes, hogy tőlünk is mentek el újságírók, s újak jöttek. Egy dolog azonban nagyon lényeges: ennek a gárdának mindig, 40 évről beszélek, volt egy olyan alkotó magja, amely mértékadó volt rendben, fegye-

lemben, színvonalban, s akik jöttek, hozzájuk kellett igazodni. Akik színvonalban, tempóban, fegyelemben, emberi tartásban nem feleltek meg, vagy úgy érezték ezt ők nem bírják, gyorsan odébb álltak.

Befogadó, nyitott szerkesztőség volt a Kelet-Magyarország. Otthont adott a tehetségeknek. Közöttük még azoknak is, akikre rásütötték az osztályidegen bélyeget. Tanult itt a kezem alatt Schiffer Pál, aki Szakasits Árpád egykori Népköztársasági elnöknek volt az unokája, a disszidált H. J., aki az USA-ban csinált karriert, E., a kisvárdai zsidó fiú, aki szintén az Amerikai Egyesült Államokban lett sikeres kiadó, s parolázott az egykori színész amerikai elnökkel. Itt bontogatta szárnyait a „kulák”-származéknak nyilvánított B. Mihály, s a kezdetek kezdetén olyan tehetséges munkásfiú mint Áfra Pista, a munkás Stingel József, aki a vérzivataros időkben, 1956-ban is helytállt. Gyakornokként tanítottam a szakmára a hozzám beosztott Miska Jánost, aki Kanadába kereste és találta meg a jövőjét, és soha nem feledkezett a Kelet-Magyarországnál eltöltött napokról és kollégáiról. A nehéz időkben feltűnt a Kelet-M a g y a r o r s z á g Szerkesztőségében az azóta Kossuth-díjas Lázár Ervin, tárcáiírója volt a lapnak a híres író Galambos Lajos, itt közzölték verseit a József Attila-díjas Ratkó Józsefnek, felkarolta a már-már semmibe veszejtett olyan neves polgári írók mint Gesztelyi Nagy Zoltán, vagy az író H. Szabó Józsefet, Veres Péter fiát.

Amolyan állomás, melegező hely volt a Kelet-Magyarország tehetséges kezdőknek, elfelejtetteknek, továbbutazóknak, akiknek ez a redakció, ez a kollektíva adott erőt, sokaknak tartást. S természetes, hogy a mag, amely meghatározó ereje volt mindig ennek a gárdának az maradt, tovább öregbítette a szerkesztőség jó hírét.

**Szerkesztette: Paksi Éva
(folytatjuk)**

**A kötet szerkesztőségünk
címén megrendelhető.**

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Sente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Ölt György
7700 Mohács, Kossuth u 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Temesvári út 6.
Tel: 06 (45) 416-105

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Kárpátok Alapítvány

Kárpátok ROMANET Program

Az Open Society Institute (Nyílt Társadalom Intézete) támogatásával

A Kárpátok Alapítvány küldetése

A Kárpátok Alapítvány kinttett feladatának tekinti a közösségek kapacitásának növelését, a megértés, a regionális biztonság erősítését a határmenti és interetnikus együttműködések elősegítése révén Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovákia és Ukrajna határmenti térségeiben. Ennek megfelelően támogatja és segíti mindazokat a kezdeményezéseket, amelyek a civil közösségek és a helyi demokrácia fejlesztésére irányulnak, valamint a társadalom különböző szektorai közötti párbeszédet, a határmenti-, illetve interetnikus együttműködést segítik.

Az Alapítvány működési területe:

Magyarország: Borsod-Abaúj-Zemplén-, Hajdú-Bihar-, Heves-, Jász-Nagykun-Szolnok-, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék;

Lengyelország: Kárpátalja vajdaság;

Románia: Bihar, Botosani, Hargita, Máramaros, Szilágy és Suceava megyék;

Szlovákia: Kassai és Eperjesi régiók;

Ukrajna: Lviv, Kárpátalja, Ivano-Frankivsk, Csemivci régiók.

A Kárpátok ROMANET Program küldetése

A Kárpátok Alapítvány eddigi adományozói tevékenysége során több roma programot támogatott, s ennek során kiderült, a határmenti régióban élő romák megosztanak egymással az elmúlt évek munkája során szerzett tapasztalataikat. A jelen program olyan projektekhez nyújt támogatást, amely a romák határmenti együttműködését, hálózatépítését segíti.

A Program által támogatott céltérületek:

- látóutak és tréningprogramok szervezése a sikeres roma kezdeményezések bemutatására a Kárpátok Eurorégió országaiban, így lehetővé téve más szervezetek számára a tanulást és az adott kezdeményezések saját közösségeikben történő adaptálását.
- olyan közös, határokon átvívelő rendezvények és programok szervezése, amelyek a hosszú távú együttműködést segítik a határmenti régióban.
- azonos célkitűzésű roma kezdeményezések közötti hálózatépítés.
- gazdaságfejlesztési programok támogatása, amelyek a roma munkanélküliség csökkentését és a roma közösségek életének javítását tűzik ki célul.
- Roma szervezetek együttműködésének elősegítése a roma érdekképviselőt erősítéséért.

2. Az elbírálás minőségi szempontjai:

- A projekt megosztható, adaptálható, terjeszthető a Kárpátok Eurorégió országaiban.
- A projekt hozzájárul a Kárpátok Eurorégió területén élő roma közösségek gazdasági és szociális helyzetének javításához.
- A projekt keretében tervezett közös, határokon átvívelő események, programok mindegyik résztvevő számára hasznosak, és a különböző szervezetek hosszú távú együttműködést segítik;
- A projekt elősegíti a roma kezdeményezések hálózatépítését közös céljaik elérése érdekében.
- A projekt olyan közös intézmény létrehozását eredményezi, ami a roma szervezetek együttműködését segíti elő, ezzel növelve befo-

lyásukat és javítva érdekképviselői képességeiket.

3. A projektet benyújtó partnerszervezetek felé támasztott elvárások

- A projekt helyi támogatása legyen egyértelműen jelezve
- A résztvevő partnerek legyenek képesek végrehajtani a projektben meghatározott feladatokat.
- A résztvevő partnerek közötti szerep- és felelősségvállalás megosztás legyen egyértelmű.
- A partnerek már a kezdetektől (a projekt megtervezésétől számítva) vegyenek részt a munkában.
- Készüljön részletes költségvetés, amely egyértelműen meghatározza a partnerek felelősségét és kötelezettségeit.

Előnyt élveznek azok a kezdeményezések, amelyek:

- több mint két ország részvételével szerveződnek;
- hosszú távú hatással bírnak és a támogatás megszűnte után is folytathatók;
- példaértékűek lehetnek hasonló kezdeményezések számára;
- mérhetően helyi hozzájárulással lesznek kivitelezve.

Hogyan pályázható meg a támogatás?

A pályázatnak a következőket kell tartalmaznia:

- Információ a pályázóról
- Információ a projektről
- Információ a szervezet gazdasági helyzetéről és költségvetéséről

A pályázat megírásával kapcsolatban segítségért fordulhat a Kárpátok Alapítvány magyarországi irodájához:

**Kárpátok Alapítvány
– Magyarország**

**3300 Eger,
Bajcsy-Zsilinszky u. 2.
tel/fax:36-516-750
E-mail: cfhu@axelero.hu**

A pályázatokat magyar nyelven a Kárpátok Alapítvány magyarországi irodájához kell benyújtani.

A nevezett program támogatást nyújt a Kárpátok Eurorégióból érkező, roma határmenti együttműködést célzó projektek számára; a támogatás összege maximum **5000 USD** lehet.

A pályázatok elbírálása folyamatos, a támogatási keret kihasználása. (A pályázatok elbírálása a beérkezéstől számítva 8 héten belül történik meg.)

Pályázati feltételek:

A pályázati felhívás csak hivatalosan bejegyzett és bankszámlával rendelkező civil szervezeteknek, illetve helyi önkormányzatoknak szól (Magyarországon a pályázó lehet kisebbségi önkormányzat is). A Kárpátok Eurorégió területén kívül bejegyzett szervezetek részt vehetnek a projektben mint együttműködő partnerek, de nem pályázhatnak. Az együttműködő felek legalább egyike roma szervezet kell, hogy legyen. A projekt időtartama nem lehet hosszabb a Támogatási Szerződés aláírásának időpontjától számított 12 hónapnál.

Nem adható támogatás az alábbiakra:

- karitatív tevékenység;
- ösztöndíjtámogatás;
- ingatlan-, építésvásárlás;
- továbbpályáztatás;
- helyi infrastruktúra fejlesztése;
- nyereségorientált tevékenység;
- kutatási projektek;
- egyéni munka;
- választások és törvényalkotás befolyásolására.

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány

68 millió forintos keretösszeggel pályázatot hirdet a hazai cigányság számára: megélhetést biztosító termelői tevékenységre irányuló programok támogatása céljából

Pályázók köre:

- helyi cigány kisebbségi önkormányzatok,
- települési önkormányzatok,
- jogi személyiséggel rendelkező cigány társadalmi szervezetek (tagszervezetek csak abban az esetben pályázhatnak, ha az alapító okiratban rendelkeznek arról, hogy a tagszervezet önálló személyiséggel rendelkezik).

Kizárólag olyan szervezetek pályázhatnak, melyeknek vagy azok képviselőjének korábbi pályázatából elszámolási vagy törlesztési kötelezettsége nem áll fenn.

Kétféle támogatási forma lehetséges:

1. Mezőgazdasági termelésre (szántóföldi és konyhakerti növények termesztése, kisállatok tartása és tenyésztése, méhészet) vonatkozó támogatás 1 millió Ft értékhatárig, amelynek 50%-a visszatérítendő támogatás, 50%-a vissza nem térítendő támogatás. A pályázati összeg felhasználásáról teljes egészében el kell számolni.
2. Kizárólag ültetvénytelepítést célzó pályázatok esetén (fás és cserjés ültetvény esetén) lehetőség van három évre vonatkozó pályázat benyújtására.
 - A fás ültetvény esetében a támogatás az első évben 1,5 millió forint, a második évben 1 millió forint, a harmadik évben 1 millió forint, melyből a második évben 30%-ot, a harmadik évben 50%-ot, a negyedik évben 60%-ot kell visszafizetni az előző évi összegből.
 - A cserjés ültetvény esetében a támogatás az első évben 1 millió forint, a második évben 1 millió forint, a harmadik évben 1 millió forint, melyből a második évben 30%-ot, a harmadik évben 50%-ot, a negyedik évben 60%-ot kell visszafizetni az előző évi összegből. A pályázati összeggel minden évben el kell számolni. Az évenként igényelhető 1,5-1-1 millió forint, illetve az 1-1-1 millió forint nem vonható össze.

Mindkét támogatási forma esetén a pályázatnak tartalmaznia kell:

- programot bemutató részletes ismertetőt,
- a pályázó távlati céljait,
- a pályázott tevékenység pontos leírását, mezőgazdasági programok esetén vetésváltási és állományváltozási tervet is,
- a tevékenység időbeni ütemezését,
- a program által érintett személyek számát, szándéknyilatkozattal (részvevők neve, teljes címe, személyi igazolvány száma, aláírása)
- részletes költségvetést, amely meghatározza, hogy a kapott támogatást milyen beszerzésre fordíthatják,
- más forrásból származó esetleges támogatás feltüntetését,
- a visszatérítendő támogatás visszafizetésének ütemtervét (a Közalapítvány csak adományt nem nyújt),
- települési önkormányzat pályázata esetén a helyi cigány közösség képviselőjének támogató javaslatán túlmenően együttműködési megállapodást a települési önkormányzat és a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat vagy a cigány társadalmi szervezet között,
- a pályázó bankszámlaszámát, adószámát,
- társadalmi szervezeteknek és alapítványoknak a bírósági nyilvántartásba vételt igazoló végzést, alapító okiratot, kisebbségi önkormányzatoknak az alakuló ülés jegyzőkönyvét,
- a beszerzésre és az értékesítésre irányuló előszerződéseket, szándéknyilatkozatokat,
- a szervezet határozatát a pályázat benyújtásáról,
- 30 napnál nem régebbi igazolást a jegyzőtől, ha a szervezetnek van adószáma, az APEH-től, hogy a szervezetnek nincs köztartozása.

A pályázatokat postán, egy példányban kell a Közalapítvány részére elküldeni. Pályázni kizárólag a Közalapítvány által készített pályázati űrlappal lehet, mely a Közalapítvány Irodájának közreműködésével 2004. február 2. után személyesen, vagy felbélyegzett válaszboríték

ellenében beszerezhető, vagy letölthető a Közalapítvány honlapjáról (www.macka.hu)

Kérjük, a borítékra írják rá: „megélhetési pályázat”

A pályázat benyújtásának határideje 2004. május 15.

Hiányos pályázat esetében – az Iroda értesítését követően – maximum egyszeri hiánypótlásra van lehetőség. Ebben az esetben a pályázat beadási határidejének a hiánypótlás elfogadását tekintjük. Azt a pályázatot, amelyhez a kért hiánypótlás két hónapon belül nem érkezik meg, a Közalapítvány elévültnek tekinti. Az állattenyésztési pályázatok esetén előnyben részesíti a Kuratórium azokat a pályázatokot, amelyek minél nagyobb önrész bevonásával oldják meg a takarmányozást. A Közalapítvány a gyakran és kiszámíthatatlanul változó piaci körülmények miatt a sertéstartást nem támogatja. A kisállat-tenyésztési programok esetében a Közalapítvány a tenyészállatok beszerzésének helyére ajánlatot tehet. A pályázó köteles együttműködni a Közalapítvány által felajánlott képzésben és szaktanácsadásban. A pályázatok elbírálása előtt a Közalapítvány munkatársa felkeresi a pályázó szervezetet és az érintett családokat, hogy a pályázatban foglaltakról személyesen tájékozódjon. A Közalapítvány fenntartja magának a jogot, hogy a pályázati program megvalósulása során is helyszíni vizsgálatot végezzen.

A pályázat végleges elfogadásáról és a támogatás összegéről a Kuratórium dönt.

Címünk:
Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány
1091 Budapest, Üllői út 47-49.
Tel: 455-9030
Fax: 455-9038
Internet: www.macka.hu

A Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának „Magyarország külföldi megismertetése” címmel a Magyar Közlöny 2004. április 13-ai, 45. számában megjelent pályázati felhívása.

A pályázat célja Magyarország – többek között kulturális – értékeinek külföldön történő megismertetése olyan alkotás létrehozásával, amely elsősorban idegen nyelven (angol, német, francia, olasz, spanyol és orosz) valós képet közvetít hazánkról. Különlleges területi irányultsággal más idegen nyelven történő megjelenés is támogatható.

A pályázat által támogatott tevékenységi kör a könyvkiadás, lapkiadás, kiállítás, film, CD-ROM, audio CD, nemzetközi tanácskozás szervezése.

Pályázatot nyújthatnak be nonprofit szervezetek (alapítványok, közalapítványok, közhasznú társaságok, társadalmi szervezetek, stb.), valamint profitorientált gazdálkodó szervezetek, meghatározott feltételekkel.

A pályázattal elnyerhető támogatás alsó határa 300.000 Ft. A támogatás a megpályázott összegnél alacsonyabb összegben is megállapítható.

A pályázatok beérkezése folyamatos, végső határideje 2004. szeptember 30.

A pályázati űrlap letölthető a www.kulugyminisztarium.hu honlapról, vagy igényelhető a Külügyminisztérium Tájékoztatási Főosztály Titkárságától (cím: 1027 Budapest, Vitéz u. 2; e-mail: titkarsag.tajfo@kum.hu; fax: 458-1901).

Segélykérés telefonon

A családon belüli erőszakkal foglalkozó segélytelefon-szolgálatok elérhetőségét társadalmi célú hirdetésekben ismerteti a Belügyminisztérium és az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal ma kezdődő kampányában. Ezt **Lamperth Mónika** belügyminiszter és **Lévai Katalin** esélyegyenlőségi miniszter jelentette be.

A családon belüli erőszak világjelenség, és nem tekinthető magánügynek, különösen alattomos formája az erőszaknak, mert legtöbb esetben rejtve marad, és minden társadalmi réteget érint – mondta **Lévai Katalin**. A családon belüli erőszak elleni kampánytól az esélyegyenlőségi miniszter azt várja, hogy egyre kevesebb legyen az erőszak, és nagyobb társadalmi nyilvánosságot kapjon a családon belüli erőszak elleni küzdelem.

Budapesten az országban elsőként egy kríziskezelő központot hoztak létre a nők és a gyermekek

védelmézésére. A központ jogi, szociális, pszichológiai tanácsadást és segítséget nyújt a hozzá fordulóknak telefonon, és személyesen is. A következő évben krízisközpont-hálózatot építenek ki országos szinten – mondta az Europressnek a miniszter.

Lamperth Mónika azt hangsúlyozta, hogy csak a civil társadalom támogatásával lehet hatékonyan fellépni a családon belüli erőszak ellen. A belügyminiszter emlékeztetett arra, hogy a tárca fontosnak tartja a hatóságok képzését is, ezért április 22-23-án szociális készségfejlesztő tréninget szerveznek a rendőröknek a Bűnmegelőzési Akadémián.

A vidéki lakosok egyelőre csak a telefonos segélyvonalakat és a nagyvárosokban működő esélyházakat érhetik el, ahol tájékoztatást és jogi tanácsadást kaphatnak az érintettek. Eddig négy esélyház nyílt meg, és a következő

néhány hétben újabb nyolc megnyitását tervezik.

A kampány csaknem 20 millió forintba kerül, az első krízisközpont 45 millió forintból épült fel.

Nagy Vajda Zsuzsa
Néplap 2004. 04. 20.

Központok

Kríziskezelő Központ:
06/80-204-387

Telefontanú Program:
06/80-555-111

Nők a Nőkért Együtt az Erőszak ellen Egyesület (NANE):
06/80-505-101

Kék Vonal: 06/80-505-500

Szécsi Magda:

A húsvéti nyuszi és a kutya...

- A „Koppány meséje” című sorozatból -

Egyszer volt, hol nem volt... Ahol eddig volt, na onnan jött idén is a húsvéti nyuszi, mint mindig, minden év áprilisában: számárfület mutatva a hónap első napjának, kölni és kalács illatot szórva szét az egész világon. Magyarországon is. A húsvéti nyuszi egyformává varázsolta hímes tojásaival, pacsuli és barka, no meg a rózsaszín sonka ínycsiklandozó szagával, s a locsolás izgalmával, a városokat, a falvakat, az utcákat. Képzeld el Koppányka! Budapest úgy tarkállik és illatozik, mint Szolnok. Szolnok úgy, mint Tata. Tata úgy, mint Szeged. Szeged úgy, mint Szentendre. Szentendre úgy, mint Tiszaroff. Tiszaroff úgy, mint Debrecen. Debrecen úgy, mint Nyírbátor. Nyírbátor úgy, mint Karcag. Karcag úgy, mint Tiszabő. Tiszabő úgy, mint a Hungária utca a Wekerlén, ahová a húsvéti nyuszi éppen egy fontos találkára érkezett. Be sem kellett csengetnie a piros kapus házba, mert a hófehér kutya (nevezük Dórémifászonak), már izgatottan várta.

– Te vagy az a kutya, aki levelet írt nekem, és arról álmodik, hogy húsvéti nyúl legyen belőle? – kérdezte a nyuszi, és hosszú fülei összegabalyodtak a csodálkozástól.

– Én vagyok az a kutya, aki húsvéti nyúl akar lenni – bólintott Dórémifászó.

– De hát te kutya vagy – jelentette ki a nyuszi olyan hangsúllyal, mintha erről a kutya nem is tudott volna.

– Hát aztán! – vakkantott fel Dórémifászó rettentő bölcse.

– Hm... Meggyőztél – sóhajtott fel a nyúl hasonló bölcse.

– Akkor mit tegyek, hogy húsvéti nyúl legyek?

– Nem tudom – vallotta be a nyuszi.

– Neked tudnod kell! – méltatlankodott a hófehér kutya.

– Miért kellene tudnom? – ámult el a nyuszi.

– Hát azért kellene tudnod, mert a tyúk nem szőrös és nem tud akkorát ugrani, mint te! Te viszont tudsz tojást tojni, pedig se tolad, se csöröd – sorolta lelkesen, sűrű farkcsóválások között Dórémifászó.

– Hűűű... Hűűű... – nyelt nagyot a nyuszi – Te aztán tudsz érvélni! – tette hozzá úgy, mint akit fejbekölöntött a tudomány szele.

– Mi lesz már?! – türelmetlenkedett a kutya.

– Nem tudok tojást tojni – rebegte szeméit égre fordítva a nyuszi.

– Neeem?! – ült le csodálkozva a kutya.

– Ezt csak a gyerekeknek mondják a felnőttek... Hidd el, én nem tudok tojást tojni – bizonygatta a húsvéti nyuszi.

– Akkor mitől vagy te a húsvéti nyuszi?

– Kineveztek... Vagy valami ilyesmi – kókadott le a nyuszi bal füle.

– Kineveztek? Úgy mint a gazdátmat igaznak meg tónak? – kérdezte Dórémifászó.

– Minek? Talán igazgatónak neveztek ki a gazdátat! – nevetett fel a nyuszi.

– Igen. Így is lehet mondani, de így nem olyan érdekes, mert a tóba tudok tükörhalakat képzelni, de belé nem – magyarázta lelkesen a kutya.

– Ó, jaj! Miért kellene a gazdádba tükörhalakat képzelni? – tátotta el a száját a nyúl.

– Nem belé! Hanem a szóba! Az igazgatóba! – csaholta mérgesen Dórémifászó, mert nem szerette, ha nem értik meg egy szóból.

– Értem... Vagyis majdnem... – ugrott nagyot izgalomban a nyuszi és mielőtt földet ért volna a lába, a fejében megszületett egy gondolat. – Írjuk az oldaladra, hogy „én vagyok a húsvéti nyuszi!” – vigyorodott el boldogan a nyúl.

– Írjad! Írjad! – mondta a kutya és a nyuszi lila tojásfestékekkel ráírta Dórémifászó hófehér bundájára, hogy ő a húsvéti nyuszi.

Ebben a pillanatban a kapu felé értek a locsolkodásra siető gyerekek. Meglátták Dórémifászon a feliratot és nagyot nevettek.

– Még, hogy te vagy a húsvéti nyúl!? Te egy buta kutya vagy! Buta kutya! Buta kutya! – kiabálták csúfolkodva a gyerekek és elszaladtak.

– Rossz ötlet volt – mondta bánatosan Dórémifászó és nyüzszíteni kezdett fájdalmában a szégyentől.

– Ne haragudj – állt elé a nyuszi és lemosta a kutya bundájáról a betűket.

– Most mi legyen, hogy húsvéti nyúl legyek? – kérdezte bánatosan Dórémifászó.

– Gondold azt, hogy húsvéti nyuszi vagy és kész! – tanácsolta a nyúl.

– Jó. Azt gondolom.

– Na, nyuszinak érzed már magad? – kérdezte kis idő múlva a nyuszi.

Koppányka Fotó: Szécsi Magda

– Még nem.

– Gondold erősen! – bízta a kutyát.

– Jó – bólintott a kutya.

– És most? Most már nyuszinak érzed magad? – kíváncsiskodott a nyúl egy répa harapásnyi idő után.

– Még mindig nem – hangzott a válasz.

– Hát akkor minek érzed magad?

– Kutyának – válaszolta Dórémifászó.

– A kutyafáját! Ez nem fog menni! – toppantott türelmetlenül a nyuszi.

– Szerintem sem – állapította meg a kutya.

– Akkor megyek is. Tessék itt egy piros tojás vigasztalásul. Úgy látszik nem lehetünk mások, csak azok, amiknek születünk! – simogatta meg a húsvéti nyúl a kutya fejét.

– Igazad van – mondta Dórémifászó. – De jövőre újból megpróbálhatnánk – tette hozzá reménykedve.

– Jaj, te kutya! Na jól van, eljövök hozzád jövőre is, hátha addigra belátod, hogy kutyából nem lesz szalonra, se húsvéti nyúl – nevetett a nyuszi a kutya makacsságán és úgy elfutott, mint a gondolat.

– Nézd milyen sok ajándékot tett az ablakodba ez a nyuszi Koppányka!

– Látom Anyu és örülök is, de mi lett Dórémifászlából? – kérdezte Koppányka.

– Mi lett?... Hát, semmi... Jóízűen megette a piros tojást. A gazdája meg eltűnődve nézte őt az ablakból, és azt gondolta, hogy a kutyája ma éppen úgy néz ki, mint egy húsvéti nyuszi. Aztán nevetett egy jót ezen a fura gondolaton, és ő is megevett egy piros tojást...

Kétszer ad, ki gyorsan ad – segítséget kérünk!

Ezúton fordulunk

Önökhöz/Hozzátok segítségért!

Fájdalom, de egy 15 éves abonyi kislány a közelmúltban nagyon súlyosan megbetegedett. Mindannyian jól tudjuk, hogy a leukémia mennyire embert és családtagokat testileg, lelkileg egyaránt megtörő hatalmas erőfeszítéseknek kitévő betegség. **Rékasi Edina** ebben a borzasztó betegségben szenved. A kislány jelenleg Budapesten áll gyógykezelés alatt.

Segítsünk, hogy felépülhessen és hazatérhessen!

A gyógykezelés rendkívül költséges, a nehéz helyzetben lévő család számára pedig szinte elviselhetetlen anyagi terhet jelent. Ezért gondoltuk úgy, hogy segítenünk kell!

Minden felajánlást szívesen veszünk. A gyógyulás érdekében a következő bankszámlára várjuk felajánlásait:

Rékasi Edvárd: 11774457-04205221

FELHÍVÁS

2003 márciusában Rékasi Edina javára jótékonyági rendezvényt szerveztek Abonyban. A felhívásra **Oláh Mara** festőművésznő egy olajfestményét ajánlotta fel. A festmény 54x74 cm-es, farost, címe: Csak reménykedem, hogy győzni fog a szeretet. Ára: 50.000,-forint. A művésznő azt kérte, ha megveszik a rendezvényen a festményt, annak árát Edina gyógykezelésére ajánlja fel, ha nem, kéri, hogy a szervezők szállítsák vissza hozzá a festményt. A rendezvény után szerkesztőségünket a szervezők úgy tájékoztatták, hogy a festményt valaki megvásárolta. Sajnos nem így történt.

Edina azóta is gyógykezelés alatt áll. Oláh Mara festményének megvásárlásával Ön hozzájárulhatna a súlyosan beteg kislány gyógykezelésének költségeihez.

Érdeklődni szerkesztőségünk telefonszámán: 06-56/513-952 lehet. Köszönettel: a Szerkesztőség

L. D. Horoszkóp

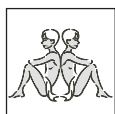
2004. május

KOS (III. 21.–IV. 20.) – Vonzereje és munkavégző képessége igen hatékony lesz. Ne legyen rest, most mutassa meg hogy mit tud! A tevékenységének dinamizmusát kapcsolatai megszorozzák. A Bolygók állása most szerencsét hoz a hosszú távú befektetések és az ingatlanberuházások területén. Használja ki! Ilyen alkalom sokáig nem tér vissza...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – A Vénusz kellemes találkozásokat ígér. Ha házassága nehéz időket él át, a Vénusz segít majd megoldani a problémákat. A csillagok jó állása megnöveli ítélőképességét, és segít elhatározásának véghezvitelében. A régi szerelem ismét Önre mosolyog! A szív bolygóját a Mars is támogatja, így rendet teremthet érzelmeiben. Ez alkalmas periódus a szakításra is, hogyha az elhatározás elkerülhetetlennek bizonyul... Boldogságot kívánunk minden Bika jegyű olvasónknak!

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – A Mars a konfliktusok nemcsak a vágyak bolygója. Most feszült hangulatot kelt munkahelyén, de a családjában is. Azonban ez a bolygó arról is híres, hogy vakmerő kezdeményezéseket tud támogatni, így lehetővé teszi, hogy nagy küzdelemben megszerezzen egy régóta áhított állást. Ebben a hónapban egészen váratlanul fog pénzhez jutni. Vigyázzon! A Mars költekezésekre is biztat...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – A Mars a vágyak bolygója is. Ebben az időszakban Önt állandóan meglepetések fogják érni és csak lassan, lépésről lépésre fog tudni haladni. A Mars a bonyodalmak bolygója is egyben, így megnehezítheti az életét. Azonban mindenképpen nyertesnek kerül ki ebből a válságos időszakból és elég erős lesz ahhoz, hogy tökéletesen helyreállítsa régi kapcsolatát, vagy belekezdjen egy új

szerelembbe. Ragadja meg a helyzet látványos fordulatait, kezdeményezzen Ön!

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – Kezdeményezéseit jól fogadják munkatársai. Figyelembe véve a szerencsés periódus időtartamát, szánjon időt a gondolkodásra. A Mars támogatja Önt, tehát használja ki, kétszeresen biztosítsa be magát: ha kell foglalkozzon több tervvel egyszerre! Karrierje új fordulatot vehet. A szerelmi életében is változásokra számíthat, de ez már nem olyan jó hír, bár az Ön rugalmasságán sok múlhat...

SZÜZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Ebben az időszakban teljes mértékben élvezze a csillagok támogatását! Váratlan nyeregményeket, szerencsét ígérnek a bolygók. A szerelemben győzedelmeskedik, hivatásában soha nem várt előnyökhöz jut. Vigyázzon! Innen lehet akkorát esni, hogy nem hever ki soha! Mindez persze megúszható, ha képes lemondani az egyik sikeréről, vagy a szerelemben, vagy az anyagiakban, vagy a hivatásában! A bolygók megadják ugyan, de a sors nagy sápszedő...

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – Most meg kell ragadnia egy esélyt, ez a változtatás. Minden radikális átalakulás, ami érzelmi életét érinti: találkozás, házasság, sőt a szakítás is, amely lehetővé teszi, hogy újra megszervezze életét – jótékony hatású lesz. Ne legyen félni! A szerelemben egyedül az unalom öl... A hónap végén pénzügyi sikerei vonzerejéből adódnak!

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Ne habozzon ösztönére hallgatni, ami segít hogy elkerüljön jelentős nehézségeket. Tanuljon meg hallgatni arra a belső hangra, ami azt mondja: most vigyázz! A hónap vége külföldiekkel való együttműködést mutat, amiből nagy haszna származhat, ha nem vét a törvény ellen!

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – Ebben a periódusban egyaránt lesz része kellemes és kellemetlen meglepetésben, ezért jobb, ha mindekre felkészül. Egy barátja meglepetésként üzleti ötlettel áll elő. Adjon neki egy lázcsillapítót, beszéljen vele lassan, türelmesen és ne találkozzon vele többet! Hónap közepén csodálatos napokat tölthet el szerelmével, amit beárnyékolhat egy gyermek hirtelen

megbetegedése, vagy balesete, ráadásul egy rokon halálhíre is utolérheti...

BAK (XII. 22.–I. 20.) – Ez a hónap inkább a hosszú lélegzetvételi erőfeszítéseket jutalmazza, nem a vakszerencsére bízva sikereit. Születési csillagképének szerelmi szektorában elég hosszú időt tölt ahhoz, hogy lehetővé tegye érzelmi kapcsolatainak elmélyítését és tartósságának próbára tételét. Ebben az időszakban a Szaturnusz nagyon pozitív hatást gyakorol mindarra, ami partnerével való anyagi kapcsolatainak megerősítése felé halad, mint például lakásvásárlás, amire rányomja a szerencse és a szerelem bélyegét. Minden kezdeményezés szép jövőt ígér most. Inkább vonzerejét használja mint tekintélyét, így minden ajtó megnyílik Ön előtt. A szerencse játékokban kis szerencsével járhat, ne vállaljon túl sok kockázatot...

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – A Vénusz ellenállhatatlan bájjal áldja meg és nagyon szentimentálissá teszi. Ha magányos használja fel minden ütőkártyáját, hogy túl lépjen a fiórtón. A Mars dinamikussá teszi és képes lesz minden csatáját megnyerni. Jól lehet a konkurencia zavarja, de ez egyszer ne adja fel, és félelem nélkül szálljon szembe az ellenféllel. Határozottságával lépéselőnybe kerülhet! Ön is töltsön ki 1 lottószelvényt! Emlekezzen, hogy a lottónyertesek 100%-a is szerencsét próbált már egyszer! Ha művész, megismeri a sikert, ha a vendéglátásban dolgozik learatja munkájának és befektetéseinek gyümölcsét. A többieknek ideje béremelést kérni...

HALAK (II. 20.–III. 20.) – Ez a hónap megszorozza az egyetemes és a beszégetés iránti vágyát. Vonzereje a maximumon áll, és annál erősebb, minél inkább tetszeni akar! Ne féljen a kalandoktól. Ezekben a hetekben nem fog csalódni! Nagyon jó időszak ígérkezik azoknak is, akik nyugodt pillanatok akarnak eltölteni szeretett társuk mellett. Minden Halak születt próbáljon meg jobban elmerülni munkájában, így a munkájuk nem lesz hiábavaló. Kedvező időszak ez arra is, hogy elgondolkozzanak azon, milyen módon tudnák jobbak tenni szakmai életüket. Rendszeres tevékenységét másodállással kiegészíteni, vagy önállósulni ez megfelelő periódus. Hónap közepén óvakodjon az állatoktól... Megsérülhet!

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány kiadásában megjelent alábbi kötetek szerkesztőségünk címén megrendelhetőek!
(Szolnok, Pf.: 77 5001)

Farkas Kálmán:	<i>Elnémult hegedűk</i>	300,- Ft
Szécsi Magda:	<i>Fekete fények</i>	1300,- Ft
Farkas Kálmán:	<i>Mosoly és párbeszéd</i>	500,- Ft
	<i>Gordonni ceruzarajzok</i>	500,- Ft

ÚJ KÖTETEK: Ficz Mária: *TÖREDEKEK* 1000,- Ft
Farkas Kálmán: *Ember a viharban* 1500,- Ft
Bokszi és Tulpica: *Cigány népmesék* 2000,- Ft

Felhívás

Bulit, partit, kisebb-nagyobb zenés rendezvényt, jótékonysági estet szervez és nem tudja melyik előadó művészt hívja meg, mert az anyagi lehetőségei szűkösek?

A megoldás **ROMA KOKTÉL SHOW!**

A Roma Koktél Show várja csinos, fiatal, táncolni, énekelni vágyó tehetséges lányok és fiúk jelentkezését 18–22 éves korig. Csoda gyerekek, itt a lehetőség! Tehetségesen játszol valamilyen hangszeren, kitűnően táncolsz vagy énekelsz és még nem múltál el 8 éves? **Jelentkezz a Roma Koktél Show-nál.**

Természetesen a Show várja azon vállalkozó, segítőkész emberek jelentkezését is, akik támogatni, segíteni tudnak a Show működését.

Érdeklődni a következő telefonszámon lehet:
Babai János, 06-20/337-0896

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1680,- Ft,
fél évre: 840,- Ft,
negyedévre: 420,- Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díját
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

5001 Szolnok, Pf.: 77
Telefon:
(06) 56/513-592, 513-953, 513-954

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

Köszönet

Köszönetet mondok mindazoknak, akik méltónak tartottak arra, hogy e magas elismerésre felterjesztettek, s ennek alapján a Magyar Újságírók Országos Szövetségének Elnöksége 2004. március 15-én, a Magyar Sajtó Napján újságírói munkásságom több évtizedes eredményes elismeréseként Aranytollal tüntetett ki, s örömben osztoztak.

Sóstófürdő, 2004. március 16.

Aranytollas újságíró